

WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (piąta izba w składzie powiększonym)
z dnia 8 lipca 2004 r. *

W sprawie T-198/01

Technische Glaswerke Ilmenau GmbH, z siedzibą w Ilmenau (Niemcy), początkowo reprezentowana przez adwokatów S. Gerrita oraz C. Arholda, a następnie przez adwokatów C. Arholda oraz N. Wimmera, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich, reprezentowanej przez V. Kreuzschitzera oraz V. Di Bucciego, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

popieranej przez

Schott Glas, z siedzibą w Moguncji (Niemcy), reprezentowanej przez adwokata U. Soltésza,

interwenient,

* Język postępowania: niemiecki.

mającej za przedmiot wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji 2002/185/WE z dnia 12 czerwca 2001 r. w sprawie pomocy państwa przyznanej przez Republikę Federalną Niemiec na rzecz Technische Glaswerke Ilmenau GmbH (Niemcy) (Dz.U. 2002, L 62, str. 30),

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
(piąta izba w składzie powiększonym),

w składzie: R. García-Valdecasas, prezes, P. Lindh, J. D. Cooke, H. Legal i M. E. Martins Ribeiro, sędziowie,

sekretarz: D. Christensen, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 11 grudnia 2003 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Ramy prawne

- 1 Artykuł 87 ust. 1 WE, z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktacie, uznaje pomoc państwa mogącą zakłócać konkurencję za niezgodną ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa ona na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.

2 Artykuł 87 ust. 3 WE stanowi:

„Za zgodną ze wspólnym rynkiem może zostać uznana:

[...]

c) pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem [...]”.

3 W dniu 23 grudnia 1994 r. Komisja opublikowała komunikat ustalający znajdujące zastosowanie w niniejszej sprawie wspólnotowe wytyczne dotyczące pomocy państwa na rzecz wspomaganie i restrukturyzacji przedsiębiorstw przeżywających trudności (Dz.U. C 368, str. 12, zwane dalej „wytycznymi dotyczącymi pomocy na rzecz wspomaganie i restrukturyzacji przedsiębiorstw przeżywających trudności”). W ramach tych wytycznych:

„1.2. W pewnych okolicznościach [...] jest uzasadniona pomoc państwa przeznaczona na wspomaganie przedsiębiorstw znajdujących się w trudnościach oraz na restrukturyzację. Mogą to być na przykład przypadki uzasadnione względami polityki społecznej albo regionalnej, potrzebą zachowania konkurencyjnej struktury rynku, w przypadku kiedy zniknięcie przedsiębiorstw mogłoby doprowadzić do sytuacji monopolu lub wąskiego oligopolu, albo koniecznością uwzględnienia szczególnych potrzeb sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz korzystnej roli, jaką odgrywają one z bardziej ogólnego, ekonomicznego punktu widzenia.

[...]

3.2. Pomoc na rzecz restrukturyzacji

[...]

3.2.2. Warunki ogólne

[...] w celu uzyskania zatwierdzenia pomocy przez Komisję plan restrukturyzacji musi spełniać wszystkie następujące warunki ogólne.

A. Przywrócenie rentowności

Warunkiem koniecznym każdego planu restrukturyzacji jest umożliwienie przywrócenia w rozsądnym terminie długookresowej rentowności przedsiębiorstwa na podstawie realistycznych założeń dotyczących jego przyszłych warunków eksploatacyjnych. W konsekwencji pomoc na rzecz restrukturyzacji powinna być połączona ze skutecznym programem restrukturyzacji lub naprawy, który powinien zostać przedstawiony Komisji wraz ze wszystkimi koniecznymi szczegółami. Plan ten powinien umożliwić przywrócenie konkurencyjności przedsiębiorstwa w rozsądnym terminie.

[...]

C. Pomoc proporcjonalna do kosztów i korzyści z restrukturyzacji

Kwota i intensywność pomocy powinna być ograniczona do ścisłego koniecznego minimum pozwalającego na restrukturyzację i pozostawać w odpowiedniej proporcji do spodziewanych korzyści ze wspólnotowego punktu widzenia. Z tych względów

beneficjent pomocy powinien zasadniczo uczestniczyć w znaczącym stopniu w planie restrukturyzacji przy użyciu środków własnych lub środków uzyskanych na warunkach rynkowych. W celu ograniczenia zakłóceń konkurencji należy zapobiegać sytuacji, w której pomoc zostanie przyznana w formie pozwalającej przedsiębiorstwu na dysponowanie nadwyżkami środków, które mogłoby ono przeznaczyć na działalność agresywną mogącą spowodować zakłócenia na rynku i która nie byłaby związana z procesem restrukturyzacji. Pomoc nie powinna ponadto służyć finansowaniu nowych inwestycji, które nie są konieczne dla restrukturyzacji. Pomoc przeznaczona na restrukturyzację finansową nie powinna ograniczać w sposób nadmierny obciążeń finansowych przedsiębiorstwa.

[...]” [tłumaczenie nieoficjalne].

- 4 W kwestii postępowania w sprawie kontroli pomocy państwa w dniu 16 kwietnia 1999 r. weszło w życie rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. [88] Traktatu WE (Dz. U. L 83, str. 1).
- 5 Artykuł 4 ust. 4 tego rozporządzenia stanowi, że Komisja podejmuje decyzję o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia w stosunku do środka będącego przedmiotem zgłoszenia, w przypadku gdy po przeprowadzeniu wstępnego badania stwierdza ona, że zaistniały wątpliwości co do jego zgodności ze wspólnym rynkiem. Według art. 6 ust. 1 tego rozporządzenia Komisja wzywa zainteresowane Państwo Członkowskie i inne zainteresowane strony do przedstawienia uwag w wyznaczonym terminie. W ramach art. 6 ust. 2 rozporządzenia otrzymane uwagi przedstawiane są zainteresowanemu Państwu Członkowskiemu, które ma możliwość udzielenia na nie odpowiedzi.
- 6 Artykuł 20 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 stanowi:

„Każda zainteresowana strona może złożyć uwagi na podstawie art. 6 po decyzji Komisji o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia. Do każdej

z zainteresowanych stron, która złożyła takie uwagi, oraz do każdego beneficjenta pomocy indywidualnej zostaje wysłana kopia decyzji, podjętej przez Komisję na podstawie art. 7”.

Okoliczności powstania sporu

- 7 Technische Glaswerke Ilmenau GmbH jest spółką niemiecką z siedzibą w Ilmenau na terenie landu Turyngii. Prowadzi ona działalność w zakresie produkcji szkła.

- 8 Spółka została założona w 1994 r. przez małżeństwo Geiß w celu przejęcia czterech z dwunastu linii do produkcji szkła dawnej spółki Ilmenauer Glaswerke GmbH (zwanej dalej „IGW”), której likwidację przeprowadził Treuhandanstalt (podmiot prawa publicznego odpowiedzialny za restrukturyzację przedsiębiorstw byłej Niemieckiej Republiki Demokratycznej, który został następnie przekształcony w Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben, zwany dalej „BvS”). Te linie do produkcji szkła pochodziły z majątku przedsiębiorstwa państwowego Volkseigener Betrieb Werk für Technisches Glas Ilmenau, które przed zjednoczeniem Niemiec było głównym ośrodkiem produkcji szkła byłej Niemieckiej Republiki Demokratycznej.

- 9 Sprzedaż skarżącej przez IGW czterech linii do produkcji szkła odbyła się w dwóch etapach, polegających na zawarciu pierwszej umowy w dniu 26 września 1994 r. [zwanej dalej „asset-deal 1” (porozumieniem w sprawie przeniesienia aktywów)], zatwierdzonej przez Treuhandanstalt w grudniu 1994 r., oraz na zawarciu drugiej umowy w dniu 11 grudnia 1995 r. (zwanej dalej „asset-deal 2”), zatwierdzonej przez BvS w dniu 13 sierpnia 1996 r.

- 10 Zgodnie z asset-deal 1 cena sprzedaży trzech pierwszych linii do produkcji szkła wynosiła w sumie 5,8 miliona marek niemieckich (DEM) (2 965 493 EUR) i powinna być zostać uiszczona w trzech terminach płatności przypadających na dzień 31 grudnia w kolejnych latach 1997, 1998 i 1999. Płatność była zabezpieczona długiem gruntowym opiewającym na kwotę 4 milionów DEM (2 045 168 EUR) oraz gwarancją bankową na kwotę 1,8 miliona DEM (920 325 EUR).
- 11 Żaden z powyższych terminów nie został dotrzymany.
- 12 Na podstawie asset-deal 2 czwarta linia do produkcji szkła została również sprzedana przez IGW na rzecz skarżącej za cenę 50 000 DEM (25 565 EUR).
- 13 Nie ulega również wątpliwości, że skarżąca w 1997 r. miała trudności finansowe. Biorąc pod uwagę te trudności, podjęła ona negocjacje z BvS, które w dniu 16 lutego 1998 r. doprowadziły do zawarcia umowy, mocą której BvS dokonał obniżenia o 4 miliony DEM ceny sprzedaży wynikającej z asset-deal 1 (zwanego dalej „obniżeniem ceny”).
- 14 Pismem z dnia 1 grudnia 1998 r. Republika Federalna Niemiec zgłosiła Komisji różnego rodzaju środki, których celem było uzdrowienie kondycji skarżącej spółki, w tym obniżenie ceny. To zgłoszenie dotyczyło w części planu restrukturyzacji obejmującego okres od 1998 r. do 2000 r., zawierającego w szczególności postulat znalezienia inwestora prywatnego będącego w stanie wnieść wkład w wysokości 3 850 000 DEM (1 968 474 EUR).
- 15 Pismem SG (2000) D/102831 z dnia 4 kwietnia 2000 r. Komisja wszczęła formalną procedurę dochodzenia przewidzianą w art. 88 ust. 2 WE. Komisja stwierdziła, że władze niemieckie mogły przyznać różnego rodzaju pomoc państwa w ramach asset-deal 1 i asset-deal 2. Pomoc ta została opisana w komunikacie opublikowanym

w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* z dnia 29 lipca 2000 r. [Wezwanie zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z art. 88 ust. 2 Traktatu WE w przedmiocie pomocy C 19/2000 (ex NN 147/98) — pomoc udzielona na rzecz Technische Glaswerke Ilmenau GmbH — Niemcy (Dz.U. C 217, str. 10)], w którym Komisja oceniła wstępnie, że dwa z przedmiotowych środków mogą zostać uznane za pomoc niezgodną ze wspólnym rynkiem, a mianowicie: obniżenie ceny oraz pożyczka z Thüringer Aufbaubank (TAB) w wysokości 2 milionów DEM (1 015 677 EUR), przyznana skarżącej w dniu 30 listopada 1998 r. w ramach systemu pomocy NN 74/95 [zatwierdzonego decyzją SG (96) D/1946].

- 16 Pismem otrzymanym przez Komisję w dniu 7 lipca 2000 r. Republika Federalna Niemiec przedstawiła swoje uwagi w przedmiocie wszczęcia przez Komisję formalnej procedury dochodzenia. Jej zdaniem, obniżenie ceny sprzedaży nie stanowi pomocy państwa, lecz odpowiada postępowaniu wierzyciela prywatnego, poszukującego możliwości pokrycia wierzytelności w sytuacji, w której wymagalność pełnej kwoty ceny sprzedaży spowodowałaby prawdopodobnie postawienie skarżącej w stan likwidacji.
- 17 Po zapoznaniu się z komunikatem z dnia 29 lipca 2000 r. skarżąca w dniu 28 sierpnia 2000 r. przedstawiła swoje uwagi Komisji. Zwróciła się z wnioskiem o udostępnienie wglądu w część jawną akt oraz o możliwość przedstawienia, w następstwie zapoznania się z aktami, nowych uwag.
- 18 Pismem z dnia 11 października 2000 r. BvS wyznaczył skarżącej termin spłaty pozostałej części ceny określonej w asset-deal 1, a mianowicie 1,8 miliona DEM, jak również odsetek za okres od dnia 1 stycznia 1998 r. do dnia 20 czerwca 2000 r. w wysokości 198 000 DEM (101 645 EUR). BvS, nie żądając zapłaty dodatkowych odsetek, wyznaczył nowe terminy płatności na dzień 31 grudnia 2003 r., 31 grudnia 2004 r. oraz 31 grudnia 2005 r. Przewidziano przy tym, że w terminach tych zostanie zapłaćona każdorazowo suma 666 600 DEM (340 827 EUR).

- 19 Republika Federalna Niemiec zawiadomieniem z dnia 20 listopada 2000 r. przedstawiła Komisji swoje uwagi dotyczące uwag Schott Glas, podmiotu konkurującego ze skarżącą, przedstawionych Komisji w dniu 28 września 2000 r. w ramach formalnej procedury dochodzenia.
- 20 W dniu 27 lutego 2001 r. Republika Federalna Niemiec przekazała Komisji, w załączniku do swojego zawiadomienia, kopię opinii sporządzonej przez biegłego rewidenta, pana Arnolda, z dnia 24 listopada 2000 r., której przedmiotem była sytuacja i perspektywy rentowności skarżącej (zwana dalej „opinią Arnolda”).
- 21 W dniu 12 czerwca 2001 r. Komisja wydała decyzję 2002/185/WE w sprawie pomocy państwa przyznanej przez Republikę Federalną Niemiec na rzecz Technische Glaswerke Ilmenau GmbH (Dz.U. 2002, L 62, str. 30, zwana dalej „zaskarżoną decyzją”). Komisja doszła do wniosku, że obniżenie ceny nie zostałoby zaakceptowane przez prywatnego wierzyciela, lecz stanowi niezgodną ze wspólnym rynkiem pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE, rezygnując w sposób wyraźny z badania w ramach formalnej procedury dochodzenia innej potencjalnej pomocy, takiej jak przekształcenie gwarancji bankowej na kwotę 1,8 miliona DEM, udzielonej w ramach asset-deal 1, w dług gruntowy bez pierwszeństwa w kolejności zaspokojenia, oraz przesunięcia na rok 2003 terminu spłaty pozostałej części ceny określonej w tej umowie (motywy 42, 64 i 65 zaskarżonej decyzji).
- 22 Komisja twierdzi z trzech względów (motywy 76–80 zaskarżonej decyzji), że BvS, godząc się na obniżenie ceny, nie postąpiło jak prywatny wierzyciel. Nawet jeśli asset-deal 2 była uzależniona od obniżenia ceny, według zaskarżonej decyzji nic nie wskazywało na to, że koszty operacji przeprowadzonej w ten sposób byłyby niższe od kosztów wymagania pełnej kwoty pierwotnie ustalonej ceny i rezygnacji z asset-deal 2 (motyw 81). Komisja odrzuciła ponadto argument przedstawiony przez skarżącą, zgodnie z którym obniżenie ceny stanowi jedynie dostosowanie umowy prywatyzacyjnej z powodu obniżenia przez land Turyngii kwoty obiecanych

subwencji. Stwierdziła ona bowiem, że BvS i land Turynгии stanowią w każdym razie dwie odrębne osoby prawne (motyw 82). Komisja wywnioskowała z tego, że BvS nie działał w celu ochrony swoich interesów finansowych, lecz w celu zagwarantowania dalszego istnienia skarżącej (motyw 83).

- 23 Zgodnie z zaskarżoną decyzją obniżenie ceny nie mogło korzystać z wyłączenia jako pomoc ad hoc (doraźna) na rzecz restrukturyzacji, ponieważ nie zostały spełnione warunki ustalone w wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy na rzecz wspomagania i restrukturyzacji przedsiębiorstw przeżywających trudności. W szczególności plan restrukturyzacji skarżącej nie został według tej decyzji oparty na realistycznych założeniach i przywrócenie jej długookresowej rentowności było wątpliwe (motywy 92–97).
- 24 Komisja przypomina warunek dotyczący pomocy na rzecz restrukturyzacji, zgodnie z którym plan restrukturyzacji powinien przewidywać środki w celu złagodzenia w możliwie największym stopniu wynikających z niej negatywnych konsekwencji dla podmiotów konkurujących (motywy 98–101). Niezależnie od uwag podmiotu konkurującego ze skarżącą, wskazujących, że „na niektórych rynkach produktów, na których [skarżąca] prowadzi[ła] swoją działalność, występowały nadwyżki strukturalne”, Komisja stwierdziła na podstawie dostępnych jej informacji, że „nadwyżka na całym rynku” nie występuje (motyw 101).
- 25 Komisja stwierdziła wreszcie, że warunek dotyczący proporcjonalności pomocy nie jest spełniony ze względu na to, że inwestor prywatny nie uczestniczył w jakikolwiek sposób [w restrukturyzacji] w znaczeniu powyższych wytycznych (motywy 102–107). Ponadto, stwierdzając, że zgodnie z informacjami tego samego podmiotu konkurującego skarżąca sprzedawała regularnie swoje produkty poniżej cen rynkowych, a nawet poniżej kosztów produkcji i stała korzystała z dotacji finansowych na pokrycie swoich strat, Komisja podniosła, że nie można wykluczyć, że skarżąca poświęcała otrzymane środki na działalność prowadzącą do zakłócenia konkurencji na rynku i niezwiązaną z procesem restrukturyzacji (motyw 103). Wywnioskowała ona z tego, że obniżenie ceny nie jest zatem zgodne ze wspólnym rynkiem (motyw 109).

26 Zgodnie z art. 1 i 2 zaskarżonej decyzji:

„Artykuł 1

Pomoc przyznana przez Republikę Federalną Niemiec na rzecz Technische Glaswerke Ilmenau GmbH w formie [obniżenia o] 4 miliony [DEM] ceny zakupu w ramach asset-deal 1 zawartej w dniu 26 września 1994 r. jest niezgodna ze wspólnym rynkiem.

Artykuł 2

1. Republika Federalna Niemiec podejmie wszelkie środki konieczne w celu zwrotu od beneficjenta pomocy, o której mowa w art. 1, przyznanej [mu] bezprawnie.

2. Zwrot pomocy nastąpi niezwłocznie według procedur niemieckich na tyle, na ile umożliwiają one natychmiastowe i skuteczne wykonanie niniejszej decyzji. Pomoc podlegająca zwrotowi obejmuje odsetki za okres od dnia, w którym beneficjent dysponował przyznaną bezprawnie pomocą, do dnia faktycznego zwrotu. Odsetki oblicza się w oparciu o stawkę referencyjną stosowaną do obliczenia ekwiwalentu subwencji pomocowych dla celów regionalnych” [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tej decyzji poniżej].

27 Skarżąca potwierdza powzięcie wiadomości o zaskarżonej decyzji w dniu 19 czerwca 2001 r., kiedy przedstawiciele BvS przedłożyli jej kopię tej decyzji.

- 28 Pismem z dnia 23 sierpnia 2001 r. Republika Federalna Niemiec powiadomiła Komisję o zamiarze, z zastrzeżeniem zgody Komisji, odroczenia zwrotu przedmiotowej pomocy, aby nie zagrozić negocjacom prowadzonych między skarżącą a nowym potencjalnym inwestorem.

Postępowanie przed Sądem

- 29 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 28 sierpnia 2001 r. skarżąca wniosła niniejszą skargę.
- 30 Komisja, odrębnym pismem, złożonym do sekretariatu Sądu w dniu 13 listopada 2001 r., wystąpiła z wnioskiem o skierowanie sprawy do rozpoznania w trybie przyspieszonym na podstawie art. 76a regulaminu Sądu. Skarżąca sprzeciwiła się temu wnioskowi w swoich uwagach przedstawionych w tym względzie w dniu 11 grudnia 2001 r. W dniu 17 stycznia 2002 r. strony zostały powiadomione o postanowieniu piątej izby Sądu w składzie powiększonym w przedmiocie nieuwzględnienia wniosku o skierowanie sprawy do rozpoznania w trybie przyspieszonym złożonego przez Komisję.
- 31 Postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2002 r. (Technische Glaswerke Ilmenau przeciwko Komisji, T-198/01 R, Rec. str. II-2153) prezes Sądu zawiesił, na wniosek skarżącej, wykonanie art. 2 zaskarżonej decyzji do dnia 17 lutego 2003 r. Zawieszenie to było uzależnione od postawionego skarżącej wymogu spełnienia trzech warunków, które spełniła.
- 32 Postanowieniem prezesa piątej izby w składzie powiększonym z dnia 15 maja 2002 r. spółka Schott Glas została dopuszczona do sprawy w charakterze interwenienta popierającego wnioski Komisji.

- 33 Prezes Trybunału postanowieniem z dnia 18 października 2002 r. w sprawie C-232/02 P(R) Komisja przeciwko Technische Glaswerke Ilmenau, Rec. str. I-8977 oddalił odwołanie wniesione przez Komisję od ww. postanowienia z dnia 4 kwietnia 2002 r. Technische Glaswerke Ilmenau przeciwko Komisji.
- 34 Sąd (piąta izba w powiększonym składzie), na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy, postanowił otworzyć procedurę ustną i w dniu 10 lipca 2003 r. wezwał strony sporu do odpowiedzi na pytania, w zależności od przypadku, pisemnie bądź ustnie na rozprawie, oraz do przedstawienia pewnych dokumentów. Strony spełniły te żądania.
- 35 Postanowieniem z dnia 1 sierpnia 2003 r. w sprawie T-198/01 R II Technische Glaswerke Ilmenau przeciwko Komisji, Rec. str. II-0000, prezes Sądu, na kolejny wniosek skarżącej, zawiesił wykonanie art. 2 zaskarżonej decyzji do dnia 17 lutego 2004 r., stawiając również wymóg spełnienia przez skarżącą trzech warunków.
- 36 Pismem z dnia 15 października 2003 r. skarżąca wniosła o nakazanie Komisji przedstawienia załącznika nr 1 do zawiadomienia Republiki Federalnej Niemiec z dnia 27 lutego 2001 r.; zawiadomienie to zostało przedstawione przez Komisję w ramach środków organizacji postępowania. Skarżąca zwróciła się również do Sądu o zgodę na udzielenie odpowiedzi na jedno z pytań zadanych jej i Komisji na piśmie, a nie podczas rozprawy, jak zażądał tego Sąd, podnosząc, że Komisja udzieliła na nie odpowiedzi pisemnej. Wnioski te zostały uwzględnione.
- 37 Postanowieniem z dnia 12 listopada 2003 r. prezes piątej izby Sądu w składzie powiększonym przychylił się do wniosków skarżącej o poufne traktowanie pism procesowych zarówno doręczonych stronom, jak i tych, odpowiednio, przeznaczonych do doręczenia, dotyczących niektórych danych znajdujących się w odpowiedziach stron na pytania Sądu i w dokumentach przedstawianych na żądanie Sądu, zastrzegając sobie możliwość uwzględnienia ewentualnych sprzeciwów, które mogą być podnoszone w tym względzie.

- 38 Podczas rozprawy w dniu 11 grudnia 2003 r. strony przedstawiły swoje stanowiska i udzieliły odpowiedzi na pytania Sądu.
- 39 Pismem złożonym w dniu 17 lutego 2004 r. skarżąca zwróciła się do prezesa Sądu z wnioskiem o przedłużenie zawieszenia wykonania zaskarżonej decyzji do momentu ostatecznego rozstrzygnięcia przez Sąd w przedmiocie skargi.
- 40 Prezes Sądu Pierwszej Instancji postanowieniem z dnia 3 marca 2004 r., wydanym na podstawie art. 105 § 2 akapit drugi regulaminu, przedłużył czasowo zawieszenie wykonania zaskarżonej decyzji do momentu rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o jego przedłużenie.
- 41 Prezes Sądu postanowieniem wydanym w dniu 12 maja 2004 r. w sprawie T-198/01 R [III] Technische Glaswerke Ilmenau przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. II-1471, zawiesił wykonanie zaskarżonej decyzji do momentu wydania wyroku w niniejszej sprawie.

Żądania stron

- 42 Skarżąca wnosi do Sądu o:

- stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;

- obciążenie Komisji kosztami.

43 Komisja wnosi do Sądu o:

- oddalenie skargi jako nieuzasadnionej;

- obciążenie skarżącej kosztami.

44 Interwenient popierający wnioski Komisji wnosi do Sądu o:

- oddalenie skargi jako nieuzasadnionej;

- obciążenie skarżącej kosztami, w tym kosztami powstałymi w związku z jego interwencją.

Co do prawa

45 Skarżąca na poparcie swojej skargi podnosi pięć zarzutów opartych na, po pierwsze, naruszeniu art. 87 ust. 1 WE oraz na braku uzasadnienia; po drugie, na naruszeniu art. 87 ust. 3 lit. c) WE oraz na niedostatecznym uzasadnieniu; po trzecie, na naruszeniu prawa do obrony oraz zasady dobrej administracji; po czwarte, na

niedostatecznym uzasadnieniu zaskarżonej decyzji; po piąte, na naruszeniu art. 20 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia nr 659/1999.

W przedmiocie pierwszego zarzutu, opartego na naruszeniu art. 87 ust. 1 WE oraz na braku uzasadnienia

- 46 W ramach pierwszego zarzutu skarżąca przede wszystkim utrzymuje, że obniżenie cen nie stanowi pomocy w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE. W tym względzie podnosi ona, że rzezone obniżenie stanowi dostosowanie asset-deal 1, do którego miała prawo z powodu złamania promesy subwencji ze strony landu Turyngii, objętej systemem pomocy wstępnie zatwierdzonej przez Komisję. Ponadto zaskarżona decyzja nie zawiera, jej zdaniem, uzasadnienia w tym zakresie. Skarżąca zarzuca następnie, że Komisja błędnie zastosowała kryterium inwestora prywatnego działającego w warunkach gospodarki rynkowej oraz że decyzja jest uzasadniona w tym względzie w sposób niedostateczny. Podważa ona wreszcie, dodatkowo, określenie kwoty pomocy, której zwrotu żąda Komisja.

W przedmiocie prawa do dostosowania asset-deal 1

— Argumenty stron

- 47 Skarżąca utrzymuje, że obniżenie o 4 miliony DEM ceny w wysokości 5,8 miliona DEM, ustalonej w ramach asset-deal 1 wyrównuje niespełnienie przez land Turyngii promesy wypłaty 4 milionów DEM, złożonej w 1994 r. w ramach negocjacji poprzedzających zawarcie umowy.

- 48 Promesa pomocy ze strony landu Turynгии miała, zdaniem skarżącej, być objęta 23. planem ramowym wspólnego zadania „Poprawa regionalnej struktury gospodarczej”, systemem pomocy przeznaczonym na inwestycje (mające znaczenie) regionalne, zatwierdzonym przez Komisję na podstawie art. 87 ust. 3 lit. a) WE decyzją z dnia 1 sierpnia 1994 r. [nr 157/94, SG (94) D/11038]. Skarżąca zauważa, że według tego systemu Republika Federalna Niemiec mogła przyznać inwestorowi nabywającemu przedsiębiorstwo od BvS pomoc do wysokości 27 % kwoty zainwestowanej w to przedsiębiorstwo. Jeżeli inwestor był „małym lub średnim przedsiębiorstwem” (zwanym dalej „MŚP”), mogła być przyznana dodatkowa pomoc w wysokości do 16 % zainwestowanej kwoty. Taka dodatkowa pomoc odpowiadająca kwocie 4 milionów DEM została zagwarantowana skarżącej w ramach asset-deal 1. Land Turynгии odmówił jednak następnie wypłaty tej kwoty bez wskazania dokładnych przyczyn tej odmowy. Skarżąca oraz BvS wszczęły zatem pod koniec 1996 r. negocjacje w celu dostosowania asset-deal 1, w wyniku których cena sprzedaży ustalona w ramach asset-deal 1 została obniżona o 4 miliony DEM.
- 49 Wbrew twierdzeniom interwenienta promesa ww. pomocy nie była sprzeczna z regułami wspólnotowymi, gdyż skarżąca była, przynajmniej do końca 1995 r., MŚP.
- 50 Ponadto ten argument interwenienta nie jest, zdaniem skarżącej, zasadny, skoro w asset-deal 1 skarżąca oraz BvS ustaliłyby cenę sprzedaży na kwotę 1 miliona DEM (511 292 EUR), gdyby było wiadome, że pomoc zagwarantowana przez land Turynгии nie zostanie wypłacona. Ustalenie ceny sprzedaży na kwotę 1,8 miliona DEM nie byłoby zresztą sprzeczne z regułami rządzącymi pomocą państwa. W 1994 r. reguły te bowiem nie sprzeciwiały się zbyciu przez BvS po cenie negatywnej — czyli za symboliczną kwotę związaną z promesą pomocy z jego strony — przedsiębiorstwa zatrudniającego mniej niż 1000 pracowników i przeznaczonego do prywatyzacji.
- 51 Skarżąca przypomina, że w ramach formalnej procedury dochodzenia podniosła, iż przysługuje jej w stosunku do BvS roszczenie o dostosowanie („zivilrechtlicher Anspruch auf Anpassung”) asset-deal 1 w następstwie niedotrzymania promesy

przez land Turynгии. To roszczenie wynika z zasad niemieckiego prawa cywilnego dotyczących dostosowania umowy w przypadku odpadnięcia jej podstawy („Wegfall der Geschäftsgrundlage”), usankcjonowanych przez orzecznictwo i skodyfikowanych w § 313 Bürgerliches Gesetzbuch (niemieckiego kodeksu cywilnego). W niniejszym przypadku podstawa zawarcia asset-deal 1 sprowadzała się do ww. promesy. Obie strony uzgodniły bowiem cenę sprzedaży na kwotę 5,8 miliona DEM na podstawie ich wspólnej ekspektatywy zrealizowania tej promesy. W związku z brakiem przyznania przyrzeczonej pomocy cena ta została dostosowana, zgodnie z § 313 ust. 3 niemieckiego kodeksu cywilnego, do rzeczywistej wartości przedsiębiorstwa, odpowiadającej cenie wynegocjowanej przez strony przed złożeniem promesy.

- 52 Rząd niemiecki, przeciwnie do tego, co utrzymuje Komisja, zdaniem skarżącej, potwierdził twierdzenia tej ostatniej, deklarując w swoim zawiadomieniu z dnia 27 lutego 2001 r., że „[przylączy się] do treści stanowiska przedstawionego przez [skarżącą] w swoich uwagach w związku z wszczęciem formalnej procedury dochodzenia”.
- 53 W opinii skarżącej, w zaskarżonej decyzji (motyw 82) Komisja uznaje możliwość istnienia promesy pomocy landu Turynгии oraz prawo skarżącej do dostosowania umowy w przypadku jej niedotrzymania. Ogranicza się jednak do zaprzeczenia znaczenia prawnego tych faktów, o których dowiedziała się z uwag skarżącej z dnia 28 sierpnia 2000 r. i które zostały potwierdzone przez rząd niemiecki w jego zawiadomieniu skierowanym do Komisji z dnia 27 lutego 2001 r. Ponieważ ten argument Komisji jest całkowicie nietrafny, zaskarżona decyzja jest pozbawiona uzasadnienia w tym względzie.
- 54 Zdaniem skarżącej, w takich okolicznościach Komisja oraz interwenient nie mogą, w celu uzasadnienia zaskarżonej decyzji, zaprzeczać tym faktom po raz pierwszy dopiero przed Sądem. Zaskarżona decyzja, zgodnie z art. 253 WE, powinna być wystarczająca sama w sobie, a jej uzasadnienie nie powinno wynikać z wyjaśnień ustnych lub pisemnych złożonych w późniejszym terminie (zob. ww. postanowienie z dnia 4 kwietnia 2002 r. w sprawie Technische Glaswerke Ilmenau przeciwko Komisji, pkt 75 oraz przywołane orzecznictwo).

- 55 Skarżąca twierdzi w tym względzie, że to do Komisji należy udowodnienie w zaskarżonej decyzji istnienia pomocy, po przeprowadzeniu starannej weryfikacji i bezstronnym sprawdzeniu, czy w ramach stanu faktycznego i prawnego niniejszej sprawy dostosowanie ceny ustalonej w ramach asset-deal 1 można rozpatrywać jako decyzję, którą podjąłby rozsądny wierzyciel prywatny. W braku takiej analizy istnienie pomocy państwa nie może zostać stwierdzone, a decyzja taka jest dotknięta brakiem uzasadnienia. Należy zatem stwierdzić jej nieważność, bez konieczności badania zasad niemieckiego prawa cywilnego.
- 56 Jeżeli jednak okazałoby się konieczne potwierdzenie faktów, które powołuje skarżąca, sugeruje ona, z jednej strony, zadanie pytań BvS oraz, z drugiej strony, przesłuchanie pana Geiße w charakterze świadka w zakresie, w jakim uczestniczył on w całości negocjacji odnoszących się do procesu prywatyzacji.
- 57 Skarżąca odrzuca również argument Komisji zawarty w motywie 82 zaskarżonej decyzji, w myśl którego niewypłacenie przyrzeczonej pomocy przez land Turynгии nie ma istotnego znaczenia w niniejszej sprawie z tego powodu, że BvS oraz land Turynгии są dwiema odrębnymi osobami prawnymi. W ramach kontroli pomocy państwa postępowanie różnych jednostek terytorialnych przypisuje się bowiem danemu Państwu Członkowskiemu jako całości (wyrok Sądu z dnia 15 czerwca 1999 r. w sprawie T-288/97 Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia przeciwko Komisji, Rec. str. II-1871, pkt 38). W niniejszej sprawie land Turynγια jest jedynie płatnikiem. Promesa udzielenia pomocy złożona przez land Turynгии oraz obniżenie ceny przyznane przez BvS nie może być zatem przypisane dwóm odrębnym osobom prawnym.
- 58 Komisja, wspierana przez interwenienta, odrzuca tę argumentację w całości.

— Ocena Sądu

- 59 W odniesieniu do, po pierwsze, zarzucanego przez skarżącą braku uzasadnienia polegającego na tym, że Komisja nie wskazała rzeczywistych powodów uzasadniających fakt nieuwzględnienia w zaskarżonej decyzji promesy pomocy w kwocie 4 milionów DEM, jakiej miał udzielić land Turynгии, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem uzasadnienie wymagane przez art. 253 WE powinno być dostosowane do natury danego aktu oraz opisywać w sposób jasny i jednoznaczny rozumowanie instytucji, która wydała akt, pozwalając zainteresowanym poznać podstawy podjętej decyzji, a właściwemu sądowi — dokonać jego kontroli. Wymóg uzasadnienia należy oceniać w odniesieniu do konkretnej sytuacji. Nie stawia się wymogu, by uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne elementy faktyczne i prawne, ponieważ ocena, czy uzasadnienie aktu spełnia wymogi art. 253 WE, winna opierać się nie tylko na jego brzmieniu, ale także uwzględniać okoliczności jego wydania, jak również ogół przepisów prawa regulujących daną dziedzinę (wyroki Trybunału: z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie C-367/95 P Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, Rec. str. I-1719, pkt 63, z dnia 19 września 2002 r. w sprawie C-113/00 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. str. I-7601, pkt 47 i 48 oraz w sprawie C-114/00 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. str. I-7657, pkt 62 i 63; wyrok Sądu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie T-323/99 INMA i Itainvest przeciwko Komisji, Rec. str. II-545, pkt 55).
- 60 W szczególności Komisja nie jest zobowiązana do zajmowania stanowiska wobec wszystkich argumentów zainteresowanych stron, wystarczy bowiem przedstawienie faktów oraz odpowiednich rozważań prawnych o zasadniczym znaczeniu dla decyzji (wyroki Sądu z dnia 8 czerwca 1995 r. w sprawie T-459/93 Siemens przeciwko Komisji, Rec. str. II-1675, pkt 31 oraz z dnia 13 czerwca 2000 r. w sprawach połączonych T-204/97 i T-270/97 EPAC przeciwko Komisji, Rec. str. II-2267, pkt 35).
- 61 W celu zbadania wymogu uzasadnienia w niniejszym kontekście należy wyjaśnić, że procedura kontroli pomocy państwa jest postępowaniem wszczynanym wobec Państwa Członkowskiego odpowiedzialnego za przyznanie pomocy oraz że strony zainteresowane w rozumieniu art. 88 ust. 2 WE, pośród których znajduje się

beneficjent pomocy, nie mogą rościć sobie prawa do postępowania o charakterze kontrydiktoryjnym takiego jak postępowanie wszczęte pomiędzy Komisją a danym Państwem Członkowskim (wyroki Trybunału z dnia 10 lipca 1986 r. w sprawie 234/84 Belgia przeciwko Komisji, Rec. str. 2263, pkt 29 oraz z dnia 24 września 2002 r. w sprawach połączonych C-74/00 P i C-75/00 P Falck i Acciaierie di Bolzano przeciwko Komisji, Rec. str. I-7869, pkt 81 i 82).

62 W niniejszej sprawie Republika Federalna Niemiec nie podniosła w trakcie postępowania administracyjnego, wbrew temu, co utrzymuje skarżąca, że przyznanie przez BvS obniżenia ceny sprzedaży miało stanowić wyrównanie za niedotrzymanie promesy udzielenia pomocy inwestycyjnej w wysokości 4 milionów DEM, złożonej skarżącej przez land Turynгии. W trakcie postępowania administracyjnego Republika Federalna Niemiec jedynie wspomniała, że przyznanie obniżenia ceny ma na celu zapobieżenie postawienia skarżącej w stan likwidacji.

63 Choć jest prawdą, że Republika Federalna Niemiec wskazała w swoim zawiadomieniu z dnia 27 lutego 2001 r., skierowanym do Komisji, iż „[przyłącza się] do treści stanowiska przedstawionego przez [skarżącą] w jej uwagach w przedmiocie wszczęcia formalnej procedury dochodzenia”, to należy podkreślić, że oświadczenie to znajduje się w części wstępnej tego zawiadomienia dotyczącego stosowania art. 87 ust. 3 lit. c) WE. Republika Federalna Niemiec w żadnym razie nie odniosła się w sposób wyraźny do promesy pomocy, jakiej land Turynгии miał udzielić skarżącej w celu uzasadnienia obniżenia ceny przyznanej przez BvS.

64 W tych okolicznościach nie można wymagać, żeby uzasadnienie przez Komisję nieuwzględnienia argumentu wynikającego z prawa do dostosowania asset-deal 1, podniesionego przez skarżącą w trakcie postępowania administracyjnego, było równie wyczerpujące jak to, jakiego Republika Federalna Niemiec miała prawo oczekiwać od Komisji, kiedy ta odrzuciła jej argumenty.

- 65 W niniejszym przypadku Komisja odpowiedziała na argument, podniesiony przez skarżącą w trakcie postępowania administracyjnego, oparty na prawie tej ostatniej do dostosowania asset-deal 1 z uwagi na istnienie niespełnionej promesy udzielenia pomocy przez land Turynгии.
- 66 Zgodnie bowiem z motywem 82 zaskarżonej decyzji:
- „[Skarżąca] wskazuje, że zrzeczenie się wierzytelności przez BvS nie stanowi pomocy państwa, lecz dostosowanie umowy prywatyzacyjnej, ponieważ Wolne Państwo Turynгии przyznało subwencję inwestycyjną w mniejszej wysokości, niż zostało to uzgodnione w ramach prywatyzacji trzech pierwszych linii produkcyjnych. Ponieważ jednak BvS i Wolne Państwo Turynгии są odrębnymi osobami prawnymi, Komisja nie może w żadnym wypadku przyjąć tej argumentacji. Roszczenia, których [skarżąca] może ewentualnie dochodzić od Wolnego Państwa Turynгии oraz od BvS, muszą być rozpatrywane oddzielnie”.
- 67 Takie uzasadnienie Komisji pozwoliło skarżącej, działającej w charakterze strony zainteresowanej, zrozumieć powód odrzucenia jej argumentu, powód, którego znaczenie zresztą podważa i którego zgodność z prawem może stać się przedmiotem dokonywanej przez Sąd kontroli z punktu widzenia legalności.
- 68 Wynika z tego zatem, że zarzut wynikający z braku uzasadnienia zaskarżonej decyzji powinien zostać w tym względzie oddalony.
- 69 Z drugiej strony, w kwestii słuszności oceny Komisji zawartej w motywie 82 zaskarżonej decyzji, należy przypomnieć, że, przeciwnie do twierdzeń skarżącej, Komisja nie przyznała w niej, iż land Turynгии obiecał skarżącej pomoc inwestycyjną w wysokości 4 milionów DEM. Komisja jedynie poprzestała na rozważeniu

twierdzenia, zgodnie z którym skarżąca mogłaby rościć sobie tego rodzaju prawa wobec landu Turyngii, o czym świadczy fakt, że powołuje się ona na „prawa, [których skarżąca] ewentualnie mogłaby dochodzić wobec Wolnego Państwa Turyngii”.

- 70 Zakładając nawet, że skarżąca mogłaby rościć sobie takie prawa, Komisja uznała jej argumenty za bezzasadne, skoro land Turyngii i BvS są odrębnymi osobami prawnymi.
- 71 Zakaz przewidziany przez art. 87 ust. 1 WE obejmuje wszelką pomoc przyznawaną przez państwa lub przy użyciu zasobów państwowych bez rozróżnienia między pomocą przyznawaną bezpośrednio przez państwo a pomocą przyznawaną przez podmioty publiczne lub prywatne utworzone albo powołane przez nie do zarządzania pomocą (wyrok Trybunału z dnia 22 marca 1977 r. w sprawie 78/76 Steinike & Weinlig, Rec. str. 595, pkt 21 oraz ww. wyrok w sprawie Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia przeciwko Komisji, pkt 38).
- 72 Z tego tylko względu nie można jednak przyjąć, że przyznanie obniżenia ceny przez BvS miało na celu wyrównanie niewypłacenia przez land Turyngii pomocy inwestycyjnej.
- 73 Trzeba od razu stwierdzić, że ta mająca zostać przyznana przez land Turyngii pomoc inwestycyjna nie jest jednym ze środków, które Republika Federalna Niemiec zgłosiła Komisji w dniu 1 grudnia 1998 r., pośród których figuruje również obniżenie ceny.

- 74 Ponadto należy przypomnieć, że według skarżącej land Turynгии w 1994 r. obiecał jej wypłatę pomocy inwestycyjnej objętej 23. planem ramowym wspólnego zadania „Poprawa regionalnej struktury gospodarczej”, czyli systemem regionalnej pomocy inwestycyjnej.
- 75 Jak zaś utrzymuje w swoich pismach Komisja, obniżenie ceny nie zalicza się do tego szczególnego systemu pomocy i nie może zatem być oceniane przez Komisję z punktu widzenia reguł tego systemu. Obniżenie to bowiem zostało przyznane skarżącej przez BvS, instytucję federalną, której zadaniem jest zarząd majątkiem, w celu umożliwienia jej pokonania aktualnych trudności finansowych oraz w celu odzyskania rentowności, a nie w celu wsparcia regionalnej gospodarki Turynгии, objętego 23. planem ramowym.
- 76 Przyznanie zresztą tej pomocy inwestycyjnej wchodzi w zakres kompetencji własnych landu Turynгии, a nie kompetencji BvS, jak to zresztą potwierdza fakt, przyznany przez skarżącą w trakcie rozprawy, że land ten miał przyznać tę pomoc ze swoich środków własnych.
- 77 W tych okolicznościach nie można twierdzić, że Komisja popełniła błąd w ocenie, odrzucając argument wywiedziony z prawa do dostosowania asset-deal 1 z uwagi na to, że BvS oraz land Turynгии są odrębnymi osobami prawnymi, nawet gdyby land Turynгии rzeczywiście obiecał skarżącej tę pomoc inwestycyjną.
- 78 W każdym razie należy stwierdzić, że skarżąca w swoich pismach nie wykazała w sposób wystarczający pod względem prawnym, iż land Turynгии rzeczywiście obiecał udzielenie jej pomocy inwestycyjnej w wysokości 4 milionów DEM.

- 79 Choć Komisja w zaskarżonej decyzji nie oparła się na tym twierdzeniu, aby oddalić argument skarżącej oparty na jej prawie do dostosowania asset-deal 1, Sąd w ramach środków organizacji postępowania zażądał przedstawienia różnych dokumentów pozwalających na wykazanie udzielenia przez land Turyngii promesy pomocy. Skarżąca zaś w pierwszej kolejności przekazała Sądowi pismo BvS z dnia 18 lutego 1998 r., w którym została ona powiadomiona o zasadniczych działaniach podjętych wspólnie przez BvS, land Turyngii i inwestora prywatnego, pismo skarżącej do BvS z dnia 19 lutego 1998 r., jak również umowę z dnia 19 lutego 1999 r. w sprawie obniżenia ceny. Korespondencja ta została wspomniana przez skarżącą w jej uwagach z dnia 28 sierpnia 2000 r. przedłożonych Komisji w przedmiocie wszczęcia postępowania administracyjnego.
- 80 Choć dokumenty te dotyczą właśnie przyznania skarżącej obniżenia ceny, w żadnym z nich nie wspomniano o promesie pomocy ze strony landu Turyngii na kwotę 4 milionów DEM.
- 81 Skarżąca przedstawiła następnie wspomniany w skardze wniosek o przyznanie subwencji, skierowany do landu Turyngii pismem z dnia 5 lutego 2001 r. W piśmie tym jest mowa, że „Wolne Państwo Turyngii w ramach rozmów dotyczących prywatyzacji obiecało wsparcie projektu przez przyznanie subwencji inwestycyjnej w wysokości 43% (27% + 16% [w przypadku gdy inwestor byłby] MŚP) = 10,75 miliona DEM, [...] z których ostatecznie zezwolono na przyznanie tylko 6,75 miliona, ponieważ w międzyczasie na niekorzyść [skarżącej] zmieniono wspólnotową definicję MŚP w ten sposób, że land uznał, iż nie jest w stanie spełnić swojej promesy”. Nie można jednak uznać, że to pismo skarżącej w sposób wystarczający pod względem prawnym dowodzi istnienia promesy pomocy ze strony landu Turyngii na kwotę 4 milionów DEM, która uzasadniałaby przyznanie przez BvS obniżenia ceny o tę samą kwotę. Zakładając bowiem nawet, że mająca zostać udzielona promesa subwencji w wysokości 16%, na którą powołuje się skarżąca w tym piśmie, jest promesą spornej pomocy na kwotę 4 milionów DEM, land Turyngii, jak sama skarżąca przyznaje, wycofał się z tej promesy.

- 82 Biorąc pod uwagę zapewnienia skarżącej, że obniżenie ceny stanowiło element decydujący o zawarciu asset-deal 1, Sąd zażądał od niej przedstawienia tej umowy. Żaden z elementów treści asset-deal 1 nie uzasadnia twierdzenia, że to obniżenie ceny było uzasadnione niedotrzymaniem rzekomej promesy landu Turynгии.
- 83 Wreszcie skarżąca przekazała, na żądanie Sądu, kopię pisma z dnia 15 sierpnia 1996 r. — wspomnianego w jej uwagach skierowanych do Komisji z dnia 28 sierpnia 2000 r. — które land Turynгии skierował do skarżącej i w którym była mowa o przyznaniu przez ten land dotacji w kwocie 4 680 000 DEM (2 392 846 EUR), do którego skarżąca z własnej inicjatywy dołączyła kopię decyzji landu Turynгии z dnia 19 sierpnia 1996 r. dotyczącej dotacji. Skarżąca jednak wskazała na rozprawie, w trakcie przesłuchania w przedmiocie treści tych pism, że pomoc, o której mowa w tych pismach, nie stanowiła promesy pomocy na kwotę 4 milionów DEM, do której przyznania land Turynгии miał zobowiązać się w ramach będącej przedmiotem postępowania prywatyzacji.
- 84 Z powyższego wynika, że skarżąca nie wykazała w sposób wystarczający pod względem prawnym, że ustalenie ceny sprzedaży trzech pierwszych linii produkcyjnych na kwotę 5,8 miliona DEM było uzasadnione mającą zostać udzieloną przez land Turynгии promesą pomocy inwestycyjnej w wysokości 4 milionów DEM. Skarżąca zresztą przyznała na rozprawie, że nie posiadała dokumentu formalnie poświadczającego istnienie takiej promesy pomocy ze strony landu Turynгии.
- 85 Sąd, uznając za wystarczające wyjaśnienia otrzymane w ramach środków organizacji postępowania zgodnie z art. 64 regulaminu, stwierdził, że nie ma przesłanek do uwzględnienia wniosku skarżącej o zwrócenie się do BvS z pytaniami lub o przesłuchanie w charakterze świadka pana Geiße (zob. pkt 56 powyżej).

- 86 W tych okolicznościach, ponieważ nie została wykazana przesłanka, na której opiera się argumentacja skarżącej zakładająca istnienie promesy pomocy inwestycyjnej ze strony landu Turyngii, nie ma potrzeby ani badania argumentów skarżącej dotyczących pojęcia dostosowania umowy ze względu na odpadnięcie jej podstawy ani wyjaśniania, czy promesa pomocy, która miała zostać udzielona, wchodziła w zakres 23. planu ramowego.
- 87 Z powyższego wynika zatem, że zarzut oparty na roszczeniu o dostosowanie asset-deal 1 powinien zostać oddalony jako nieuzasadniony.

W przedmiocie rzekomo błędnego zastosowania kryterium prywatnego podmiotu gospodarczego działającego w warunkach gospodarki rynkowej

— Argumenty stron

- 88 Skarżąca utrzymuje, że Komisja zbyt wąsko zinterpretowała pojęcie inwestora prywatnego. Komisja powinna bowiem była rozważyć obniżenie ceny z punktu widzenia holdingu prywatnego lub prywatnej grupy przedsiębiorstw, których motywem działania są perspektywy długookresowej rentowności przedsiębiorstw będących beneficjentami pomocy oraz wiarygodność jej własnego wizerunku (ww. postanowienie z dnia 4 kwietnia 2002 r. w sprawie Technische Glaswerke Ilmenau przeciwko Komisji, pkt 65).
- 89 W szczególności Komisja powinna była uwzględnić, stosując wobec Republiki Federalnej Niemiec kryterium inwestora prywatnego, promesę pomocy ze strony landu Turyngii z 1994 r. oraz stwierdzić, że obniżenie ceny stanowi wyłącznie formę spełnienia tej promesy i nie powoduje z tego tytułu żadnej straty. Ponadto, zdaniem

skarżącej, środek ten zapobiegł ogłoszeniu upadłości i postawieniu w stan likwidacji skarżącej, a w konsekwencji — także utracie pomocy uprzednio przyznanej.

- 90 Skarżąca zarzuca również Komisji, że odrzuciła w zaskarżonej decyzji (motywy 67–85) argumentację przedstawioną przez Republikę Federalną Niemiec, zgodnie z którą, z punktu widzenia wierzyciela prywatnego, zrzeczenie się częściowej zapłaty ceny ustalonej w ramach asset-deal 1 było pożądane w celu umożliwienia przeniesienia praw do czwartej linii produkcyjnej w ramach asset-deal 2. Zakładając, że do takiego przeniesienia doszłoby nawet w przypadku likwidacji skarżącej, Komisja nie tylko zastąpiła swoją ocenę oceną Państwa Członkowskiego, którego sprawa dotyczy, lecz również wyszła poza rozsądne rozumowanie prywatnego inwestora.
- 91 Ponadto zaskarżona decyzja była niedostatecznie uzasadniona w zakresie, w jakim nie wymienia ona, zdaniem skarżącej, ekspertyzy BvS z dnia 30 maja 2000 r., dołączonej do zawiadomienia Republiki Federalnej Niemiec skierowanego do Komisji w dniu 3 lipca 2000 r. Komisja powinna bowiem wskazać powody, dla których pominęła tę ekspertyzę, która wyjaśnia, dlaczego Republika Federalna Niemiec doszła do wniosku, że obniżenie ceny odpowiada zachowaniu wierzyciela prywatnego.
- 92 Komisja zarzuca, że zaskarżona decyzja (motywy 78, 79 i 83) odnosi się do kryterium wierzyciela prywatnego, a nie do przywołanego przez skarżącą kryterium prywatnego inwestora. Argumenty dotyczące tego ostatniego kryterium należy zatem traktować jako nieistotne w sprawie, a argumenty dotyczące kryterium wierzyciela prywatnego niedopuszczalne ze względu na fakt, że nie zostały powołane w skardze.

- 93 Komisja broni się przed zarzutem zbyt wąskiego zastosowania kryterium prywatnego wierzyciela. Republika Federalna Niemiec poinformowała ją, że skarżąca znajduje się niemal w stanie niewypłacalności oraz blisko upadłości; w takiej sytuacji wierzyciel prywatny podejmuje starania w celu ściągnięcia swoich wierzytelności. Jak wynika zaś z obliczeń Komisji, nieprzyznanie obniżenia ceny byłoby dla Republiki Federalnej Niemiec mniej kosztowne.
- 94 W tym względzie w zaskarżonej decyzji (motywy 76–80) przedstawione zostały obszernie trzy argumenty pozwalające na dojście do wniosku, że BvS nie działała jak wierzyciel prywatny. W szczególności w kwestii czwartej linii produkcyjnej, przedmiotu asset-deal 2, Komisja uściśliła, że nigdy nie wychodziła z tego założenia, iż ta linia produkcyjna w każdym przypadku może zostać sprzedana skarżącej. Zaskarżona decyzja opiera się, zdaniem Komisji, na założeniu, że ta linia produkcyjna może zostać zbyta na rzecz osoby trzeciej wraz z pozostałym wyposażeniem skarżącej, w przypadku likwidacji tej ostatniej. Ponadto nic nie uzasadniało przypuszczenia, że asset-deal 2 nie zostałaby zawarta bez obniżenia ceny, ponieważ określona w tej umowie cena sprzedaży w kwocie 50 000 DEM odpowiada praktycznie darowiźnie. Wreszcie skarżąca nie wyjaśnia wpływu rzekomego błędu Komisji na jej obliczenia.
- 95 Interwenant przyłącza się do argumentacji Komisji.

— Ocena Sądu

- 96 Po pierwsze, w kwestii dopuszczalności argumentów skarżącej dotyczących kryterium wierzyciela prywatnego, należy przypomnieć, że art. 48 § 2 regulaminu zabrania podnoszenia nowych zarzutów prawnych w toku postępowania, chyba że ich podstawą są okoliczności prawne i faktyczne ujawnione dopiero w toku postępowania. W niniejszej sprawie przytoczona w replice argumentacja skarżącej dotycząca kryterium wierzyciela prywatnego, do którego odwołuje się Komisja w zaskarżonej decyzji, odpowiada na argument Komisji, według którego kryterium

inwestora prywatnego, przywołane w skardze, nie ma znaczenia dla niniejszej sprawy. Ta argumentacja nie stanowi zatem nowego zarzutu, lecz jest rozwinięciem zarzutu powołanego w skardze, opartego na naruszeniu art. 87 ust. 1 WE ze względu na niewłaściwe zastosowanie przez Komisję kryterium prywatnego podmiotu gospodarczego działającego w warunkach gospodarki rynkowej. Należy zatem oddalić podniesiony przez Komisję zarzut niedopuszczalności.

- 97 Po drugie, w kwestii zasadności tej argumentacji, należy przypomnieć, że dokonana przez Komisję ocena zagadnienia, czy dany środek spełnia kryterium prywatnego podmiotu gospodarczego działającego w warunkach gospodarki rynkowej, pociąga za sobą złożoną ocenę ekonomiczną. W przypadku podjęcia przez Komisję działania mającego na celu sporządzenie takiej oceny dysponuje ona szerokim uznaniem, a kontrola sądowa — nawet jeśli kwestia, czy dany środek wchodzi w zakres zastosowania art. 87 ust. 1 WE, podlega kontroli w pełnym zakresie — ogranicza się do sprawdzenia przestrzegania reguł proceduralnych oraz obowiązku uzasadnienia, a także sprawdzenia, czy nie naruszono prawa, czy został właściwie przedstawiony stan faktyczny i czy nie został popełniony oczywisty błąd w ocenie tego stanu faktycznego, jak również czy nie nastąpiło nadużycie władzy. W szczególności Sąd nie może zastąpić oceny ekonomicznej sporządzonej przez autora decyzji swoją własną oceną (zob. podobnie wyroki Sądu z dnia 11 lipca 2002 r. w sprawie T-152/99 HAMSА przeciwko Komisji, Rec. str. II-3049, pkt 125–127 i 129 oraz z dnia 17 października 2002 r. w sprawie T-98/00 Linde przeciwko Komisji, Rec. str. II-3961, pkt 40).
- 98 W niniejszej sprawie dla wyjaśnienia kwestii, czy zmniejszenie części zadłużenia skarżącej wobec BvS ma charakter pomocy państwa, należy posłużyć się kryterium wierzyciela prywatnego działającego w warunkach gospodarki rynkowej, wskazanego w zaskarżonej decyzji i ponadto niekwestionowanego przez skarżącą.
- 99 Przyznając obniżenie ceny, BvS nie postąpił bowiem jak inwestor publiczny, którego zachowanie powinno zostać porównane z postępowaniem inwestora prywatnego, który prowadzi globalną albo sektorową politykę strukturalną i który kieruje się długookresowymi perspektywami rentowności zainwestowanego kapitału. Ten

podmiot publiczny powinien właściwie zostać przyrównany do prywatnego wierzyciela podejmującego działania w celu uzyskania płatności kwot należnych od dłużnika znajdującego się w trudnościach finansowych (zob. podobnie wyroki Trybunału z dnia 29 kwietnia 1999 r. w sprawie C-342/96 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. str. I-2459, pkt 46, z dnia 29 czerwca 1999 r. w sprawie C-256/97 DM Transport, Rec. str. I-3913, pkt 24 oraz ww. wyrok w sprawie HAMSА przeciwko Komisji, pkt 167).

- 100 W tym kontekście należy stwierdzić, że Republika Federalna Niemiec w trakcie postępowania administracyjnego stwierdziła, iż skarżąca w 1997 r. przeżywała poważne trudności finansowe. Utrzymanie przez BvS ceny zakupu w wysokości uzgodnionej w ramach asset-deal 1 spowodowałoby zatem, według władz niemieckich, postawienie skarżącej w stan likwidacji, prowadząc tym samym do niewykonania asset-deal 2. W takich okolicznościach ostateczne koszty (1 811 000 DEM) obniżenia ceny o 4 miliony DEM byłyby dla BvS, w opinii Republiki Federalnej Niemiec, niższe niż utrzymanie ceny zakupu w wysokości uzgodnionej w ramach asset-deal 1, które pociągnęłoby za sobą koszty w kwocie 2 590 000 DEM (motywy 73–75 zaskarżonej decyzji).
- 101 Skarżąca podważa podstawy, które skłoniły Komisję do odrzucenia w zaskarżonej decyzji tezy bronionej przez Republikę Federalną Niemiec w trakcie postępowania administracyjnego, zgodnie z którą obniżenie o 4 miliony DEM ceny zakupu uzgodnionej w ramach asset-deal 1 miało na celu zmniejszenie obciążenia finansowego BvS i było w związku z tym rozwiązaniem najbardziej korzystnym ekonomicznie.
- 102 W tym względzie podnosi ona w swoich pismach procesowych, że zaskarżona decyzja opiera się na nierealnych założeniach, iż asset-deal 2 mogłaby zostać wykonana nawet w przypadku postawienia skarżącej w stan likwidacji, a także twierdzi, że Komisja w żadnym razie nie powinna zastępować tezy Republiki Federalnej Niemiec, opartej na racjonalnych przesłankach ekonomicznych, swoją własną oceną.

- 103 Należy jednak stwierdzić, że na poparcie tego zarzutu skarżąca ogranicza się do stwierdzenia, iż Komisja przekroczyła przysługujące jej uprawnienia kontrolne, mające na celu sprawdzenie, czy dane Państwo Członkowskie postąpiło jak wierzyciel prywatny, stwierdzając, że „nic nie wskazuje na to, iż asset-deal 2 byłaby pozbawiona skuteczności, gdyby BvS nie zrezygnował z części swojej wierzytelności”.
- 104 To niczym niepoparte twierdzenie nie może stanowić dowodu na to, że Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie, uznając, iż żaden czynnik nie uzasadnia twierdzenia, że obniżenie ceny stanowiło wstępny warunek wykonania asset-deal 2) (motywy 76–78 zaskarżonej decyzji).
- 105 W każdym razie należy stwierdzić, że Komisja również wzięła pod uwagę w zaskarżonej decyzji twierdzenie, zgodnie z którym asset-deal 2 nie mogłaby zostać wykonana, w przypadku gdyby BvS zażądał zapłaty pełnej ceny zakupu trzech pierwszych linii produkcyjnych, uzgodnionej w ramach asset-deal 1. W tym kontekście oparła się ona na dwóch innych rozważaniach, które, jej zdaniem, dowodzą, że twierdzenie Republiki Federalnej Niemiec, zgodnie z którym obniżenie ceny było rozwiązaniem ekonomicznie bardziej opłacalnym, jest nieprzekonujące.
- 106 Po pierwsze, Komisja stwierdziła, że przy założeniu, iż asset-deal 2 nie mogłaby zostać wykonana w przypadku nieobniżenia ceny, nie zostało udowodnione, że BvS, przyznając tę obniżkę, zachował się jak wierzyciel prywatny (motyw 79 zaskarżonej decyzji). W tym względzie Komisja jest zdania, że przy założeniu, iż BvS nie przyznałby obniżenia ceny, powodując postawienie skarżącej w stan likwidacji, nie należy brać pod uwagę kosztów rekultywacji gruntu, na którym znajduje się czwarta linia produkcyjna, wbrew temu, jak postąpiła Republika Federalna Niemiec w ramach oceny ekonomicznej popierającej jej tezę. Taka rekultywacja była bowiem konieczna w celu stworzenia parku technologicznego. Prywatny wierzyciel nie był zaś zobowiązany do zrealizowania takiego projektu.

- 107 W kwestii rekultywacji gruntu, na którym znajdowała się czwarta linia produkcyjna, niezbędnej w celu stworzenia parku technologicznego, należy stwierdzić, że skarżąca w swoich pismach nie zakwestionowała stwierdzeń Komisji w tym względzie. Skarżąca podniosła jednak w ramach swoich odpowiedzi udzielonych Sądowi, że BvS był prawnie zobowiązany do dokonania rekultywacji tego gruntu oraz że projekt stworzenia parku technologicznego był w znacznym stopniu subwencjonowany.
- 108 Argument ten — pomijając fakt, że nie został on niczym poparty — w żadnym razie nie pozwala na zakwestionowanie stwierdzenia Komisji, według którego wierzyciel prywatny nie był zobowiązany do stworzenia parku technologicznego. Uwzględniając bowiem, że taki projekt nie ma związku z celem restrukturyzacji skarżącej, Komisja mogła słusznie twierdzić, iż chodzi o obowiązek nieodpowiadający zachowaniu wierzyciela prywatnego, lecz raczej stanowiący wykonanie zastrzeżonych dla państwa uprawnień władzy publicznej.
- 109 Komisja w tym względzie stwierdziła również, że władze niemieckie ustaliły cenę sprzedaży tej nieruchomości gruntowej skarżącej na kwotę 1 047 000 DEM (535 323 EUR), przy założeniu obniżenia o 4 miliony DEM ceny określonej w asset-deal 1. Jeśli natomiast BvS nie obniżyłby ceny, powodując tym samym postawienie skarżącej w stan likwidacji, Republika Federalna Niemiec oceniła ją jedynie na kwotę 470 000 DEM (240 307 EUR). Komisja podniosła, że to obniżenie ceny sprzedaży tej działki nie zostało bliżej wyjaśnione (motyw 79 zaskarżonej decyzji).
- 110 Choć skarżąca nie zakwestionowała w swoich pismach tych twierdzeń Komisji, podniosła jednak w ramach odpowiedzi na pytania Sądu, że obniżenie ceny sprzedaży działki było uzasadnione koniecznością przeprowadzenia jej rekultywacji. Nawet jednak zakładając, że BvS byłby zobowiązany do rekultywacji działki, na której znajduje się czwarta linia produkcyjna, niedopuszczalne jest przyjęcie założenia, że koszty takiej operacji wynoszą 2 200 000 DEM (1 124 842 EUR), przy jednoczesnym obniżeniu ceny sprzedaży z 1 047 000 DEM do 470 000 DEM.

- 111 Z powyższego wynika, że Komisja mogła, nie popełniając oczywistego błędu w ocenie, nie uwzględnić kosztów rekultywacji działki — na której znajdowała się czwarta linia produkcyjna — przy kalkulacji kosztów, jakie poniósłby BvS, gdyby zażądał zapłaty ceny ustalonej w ramach asset-deal 1 w pełnej wysokości.
- 112 Sama ta okoliczność pozwala na stwierdzenie, że Komisja słusznie stwierdziła, iż koszty powstałe dla BvS z przyznania obniżenia ceny są, wbrew temu, co wynika z informacji przekazanych w tym zakresie przez Republikę Federalną Niemiec, wyższe od tych, które musiałyby zostać poniesione w przypadku braku tego obniżenia.
- 113 Po drugie, Komisja podniosła również w zaskarżonej decyzji (motyw 80), że w kalkulacji porównawczej obciążeń finansowych, które miały ponieść BvS, z jednej strony, w przypadku przyznania obniżenia ceny oraz, z drugiej strony, w przypadku zapłaty ceny pierwotnie ustalonej w ramach asset-deal 1, Republika Federalna Niemiec nie uwzględniła subwencji inwestycyjnej w kwocie 1 miliona DEM, przyznanej przez BvS w ramach asset-deal 2. Uwzględnienie zaś tej kwoty pozwoliłoby na stwierdzenie, że koszty BvS były wyższe w przypadku przyznania przezeń obniżenia ceny.
- 114 Skarżąca w tym względzie wywodzi, w odpowiedzi na pytanie Sądu, że ta subwencja w wysokości 1 miliona EUR, przewidziana przez § 5 asset-deal 2, stanowiła koszt utopiony („sunk cost”). Zdaniem skarżącej bowiem, uwzględniając, że dla utrzymania czwartej linii produkcyjnej w stanie umożliwiającym jej funkcjonowanie, konieczne było odnowienie jej elementów, BvS zobowiązał się do zwrotu skarżącej kosztów naprawy tej linii w wysokości 1 miliona DEM, które z uwagi na ich przeznaczenie nie podlegały zwrotowi oraz nie uzasadniałyby roszczeń podlegających zgłoszeniu w przypadku postępowania upadłościowego.

- 115 Należy jednak stwierdzić, że skarżąca w odpowiedzi na pytanie Sądu wskazała jedynie, iż ta subwencja ze strony BvS w wysokości 1 miliona EUR ma charakter kosztu utopionego, nie przedstawiając na poparcie tego twierdzenia żadnych dowodów, którymi mogłaby dysponować Komisja w trakcie postępowania administracyjnego.
- 116 Ponadto taka okoliczność nie może uzasadniać pominięcia kwoty tej dotacji przy obliczaniu kosztów przypadających BvS z tytułu wykonania asset-deal 2. Nawet gdyby ta subwencja stanowiła dla BvS w przypadku postępowania likwidacyjnego wobec skarżącej oraz wynikającego zeń niewykonania asset-deal 2 koszt utopiony, w niczym nie zmienia to faktu, że przyznanie subwencji przez BvS pozostawało w związku z wykonaniem asset-deal 2. Zatem powinna ona zostać uwzględniona przy obliczaniu kosztów przypadających na BvS w związku z wykonaniem asset-deal 2 wskutek przyznania obniżenia ceny.
- 117 Wynika z tego, że skarżąca nie wykazała, iż Komisja popełniła oczywisty błąd w analizie przedstawionej w motywie 80 zaskarżonej decyzji.
- 118 Ponieważ wcześniej zostało już ustalone, że obniżenie ceny stanowiło opcję najbardziej kosztowną (zob. pkt 112 powyżej), to tym bardziej miałyby to miejsce, gdyby BvS musiał wypłacić dodatkową subwencję w kwocie 1 miliona DEM.
- 119 W tych okolicznościach zupełnie nie można uwzględnić argumentu, którym skarżąca zarzuca Komisji nieuwzględnienie faktu, że obniżenie ceny mogłoby być podyktowane troską o niedopuszczenie do utraty pomocy wypłaconej jej uprzednio przy zawarciu asset-deal 1.

- 120 Skarżąca podnosi ponadto w swoich pismach, że dążenie do zachowania wiarygodności BvS oraz do promowania swojego pozytywnego wizerunku mogło zaliczać się do względów racjonalnie branych pod uwagę przez podmiot prywatny. Komisja powinna była zaś uwzględnić promesę pomocy ze strony landu Turynгии z 1994 r. i stwierdzić, że obniżenie ceny stanowi wyłącznie modyfikację spełnienia tej promesy.
- 121 Jak jednak już zostało stwierdzone, skarżąca nie wykazała, że Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie, stwierdzając, iż skarżąca nie może rościć sobie prawa do dostosowania asset-deal 1. Zatem nie można uznać, że wiarygodność BvS mogłaby zostać naruszona w przypadku utrzymania ceny sprzedaży trzech pierwszych linii produkcyjnych w kwocie 5,8 miliona DEM, ustalonej w ramach asset-deal 1.
- 122 Z powyższego wynika zatem, że Komisja nie popełniła oczywistego błędu w ocenie, stwierdzając, iż BvS nie postąpił jak wierzyciel prywatny działający w normalnych warunkach gospodarki rynkowej oraz, że nie zastosowała tego kryterium niewłaściwie.
- 123 Wreszcie po trzecie, w kwestii niedostatecznego uzasadnienia zaskarżonej decyzji, mającego polegać na tym, że Komisja nie wskazała powodów, dla których nie wzięła pod uwagę ekspertyzy BvS z dnia 30 maja 2000 r., należy przypomnieć, że Komisja w swoim uzasadnieniu miała prawo ograniczyć się do przedstawienia faktów oraz rozważań prawnych mających zasadnicze znaczenie dla decyzji (zob. pkt 60 powyżej).
- 124 Ekspertyza ta, sporządzona dwa lata po obniżeniu ceny, brzmi zaś następująco:

„Z ekonomicznego punktu widzenia najlepszym rozwiązaniem, zarówno dla BvS, jak i dla skarżącej, byłoby znalezienie przez nią, zgodnie zresztą z jej własnym planem,

w 2000 r. inwestora mogącego oddać do jej dyspozycji kapitał w kwocie 3 850 000 DEM oraz spłata wierzytelności BvS z tytułu ceny kupna w kwocie 5 800 000 DEM przez zapłatę kwoty 1 800 000 DEM wraz z należnymi odsetkami”.

- 125 Ekspertyza ta zatem uzależniała dalsze prowadzenie działalności przez skarżącą nie tylko od obniżenia ceny, lecz również od nowego wkładu inwestora na kwotę 3 850 000 DEM. Już zaś plan restrukturyzacji z 1998 r. przewidywał konieczność wniesienia takiego udziału. Jest jednak pewne, że nie można było znaleźć żadnego nowego prywatnego inwestora (motyw 95 zaskarżonej decyzji).
- 126 Oprócz tego Republika Federalna Niemiec w skierowanym do Komisji zawiadomieniu z dnia 27 lutego 2001 r. podała, że ekspertyza BvS z dnia 30 maja 2000 r. stanowi jedynie pierwszą próbę, nieuwzględniającą, w ramach dostosowania do planu restrukturyzacji z 1998 r., niektórych kwartałów lat 1998 i 1999 dotkniętych recesją.
- 127 W tym kontekście Komisja była uprawniona do twierdzenia, że opinia ta nie stanowi okoliczności mającej znaczenie dla zaskarżonej decyzji. Zaskarżona decyzja nie jest zatem w tym względzie dotknięta niedostatecznym uzasadnieniem.
- 128 W świetle powyższego należy oddalić również ten zarzut.

W przedmiocie rzekomego błędnego ustalenia wysokości kwoty pomocy

- 129 Skarżąca twierdzi dodatkowo, że Komisja błędnie ustaliła wysokość kwoty pomocy podlegającej zwrotowi na podstawie art. 2 zaskarżonej decyzji. Jej zdaniem, Komisja nie udowodniła bowiem, że kwota pomocy wynosiła rzeczywiście 4 miliony DEM.

Ponieważ art. 87 ust. 1 WE odnosi się do pomocy przyznanej „przy użyciu zasobów państwowych”, kwota pomocy uznanej za niezgodną ze wspólnym rynkiem odpowiada wpływom utraconym przez BvS wskutek obniżenia ceny.

- 130 Komisja, zdaniem skarżącej, nie kwestionuje, że ta ostatnia zostałaby postawiona w stan likwidacji w przypadku zażądania przez BvS zapłaty ceny ustalonej w ramach asset-deal 1. Komisja wychodzi jednak z założenia, że w takim przypadku asset-deal 2 mogłaby mimo to zostać wykonana, co w opinii skarżącej jest nierealne. Komisja nie uwzględnia zatem, zdaniem skarżącej, przy ustalaniu kwoty pomocy dodatkowych strat, które mógłby ponieść BvS w wyniku niewykonania drugiej umowy. Ponadto zgodnie z obliczeniami zawartymi w zaskarżonej decyzji utracony przychód BvS w przypadku likwidacji skarżącej stanowiłby kwotę przyznaną wierzycielom z masy upadłości, a nie kwotę 4 milionów DEM. Ponieważ Komisja obliczyła kwotę spornej pomocy w wysokości sprzecznej z własnymi ustaleniami, należy stwierdzić nieważność zaskarżonej decyzji.
- 131 Komisja wspierana przez interwenienta kwestionuje argumentację skarżącej.
- 132 Sąd przypomina, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem celem działania Komisji w przypadku żądania zwrotu bezprawnie przyznanej pomocy jest spowodowanie utraty przez beneficjenta korzyści, którą uzyskał on na rynku w porównaniu z podmiotami konkurującymi oraz odtworzenie sytuacji panującej przed wypłatą przedmiotowej pomocy (zob. wyroki Trybunału z dnia 21 marca 1990 r. w sprawie C-142/87 Belgia przeciwko Komisji, Rec. str. I-959, pkt 66 oraz z dnia 4 kwietnia 1995 r. w sprawie C-348/93 Komisja przeciwko Włochom, Rec. str. I-673, pkt 27). Cel ten nie może ponadto zależeć od formy, w jakiej pomoc została przyznana (wyrok Trybunału z dnia 10 czerwca 1993 r. w sprawie C-183/91 Komisja przeciwko Grecji, Rec. str. I-3131, pkt 16).

133 Ponadto już rozstrzygnięto (zob. w szczególności wyrok Trybunału z dnia 24 lutego 1987 r. w sprawie 310/85 Deufil przeciwko Komisji, Rec. str. 901), że zniesienie bezprawnie przyznanej pomocy poprzez żądanie jej zwrotu jest logiczną konsekwencją stwierdzenia jej bezprawnego charakteru. Zatem zwrot przyznanej bezprawnie pomocy państwa zasadniczo nie powinien, z punktu widzenia odtworzenia sytuacji sprzed przyznania pomocy, być postrzegany jako środek nieproporcjonalny do celów postanowień traktatowych w dziedzinie pomocy państwa (ww. wyrok Trybunału z dnia 21 marca 1990 r. w sprawie Belgia przeciwko Komisji, pkt 66).

134 Artykuł 2 ust. 1 zaskarżonej decyzji stanowi:

„Republika Federalna Niemiec podejmie wszelkie środki konieczne w celu zwrotu od beneficjenta pomocy, o której mowa w art. 1, przyznanej [mu] bezprawnie”.

135 W odniesieniu do, jak w niniejszej sprawie, pomocy przyznanej bezprawnie w formie obniżenia ceny ustalonej w ramach umowy sprzedaży, nie można utrzymywać, jak to czyni skarżąca, że kwota pomocy podlegająca zwrotowi jest niższa od kwoty, o którą została obniżona cena.

136 Zgodnie z asset-deal 1 cena sprzedaży przez BvS trzech pierwszych linii produkcyjnych wynosiła 5,8 miliona DEM. Dzięki obniżeniu ceny skarżąca uzyskała korzyść ekonomiczną w kwocie 4 milionów DEM, jakiej nie uzyskały podmioty z nią konkurujące.

- 137 Skarżąca nie może zatem twierdzić w sposób zasadny, że z punktu widzenia wierzyciela prywatnego element stanowiący pomoc państwa był niższy od kwoty stanowiącej równowartość obniżenia ceny oraz że zapłata pełnej ceny ustalonej w ramach asset-deal 1 spowodowałaby dodatkowe straty dla Republiki Federalnej Niemiec, ponieważ taki wierzyciel, jak już zostało rozstrzygnięte wcześniej, działający w normalnych warunkach rynkowych, nie przyznałby takiego obniżenia (zob. pkt 122 powyżej).
- 138 Skarżąca twierdzi, że w każdym razie strata poniesiona przez Republikę Federalną Niemiec nie wynosiłaby 4 miliony DEM, lecz stanowiłaby kwotę wypłaconą wierzycielom z masy likwidacyjnej w przypadku postępowania likwidacyjnego, które by miało miejsce w przypadku nieprzyznania przez BvS obniżenia ceny.
- 139 Ponieważ jednak celem zwrotu bezprawnie przyznanej pomocy jest odtworzenie stanu sprzed wypłacenia tej pomocy, Komisja była uprawniona do zażądania zwrotu tej pomocy. Żądając bowiem zwrotu kwoty stanowiącej równowartość obniżenia ceny, mogącego spowodować postawienie skarżącej w stan likwidacji, znajdzie się ona w sytuacji porównywalnej z tą, która miałaby miejsce w przypadku nieprzyznania obniżenia ceny, czyli, według skarżącej, z postawieniem jej w stan likwidacji. W tym względzie do Republiki Federalnej Niemiec należy, w przypadku rzeczywistego postawienia skarżącej w stan likwidacji, zagwarantowanie w trybie przewidzianym w takim przypadku w prawie krajowym, że pomoc zostanie rzeczywiście zwrócona i że postępowanie likwidacyjne nie przeszkodzi ww. wykonaniu zaskarżonej decyzji (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 15 stycznia 1986 r. w sprawie 52/84 Komisja przeciwko Belgii, Rec. str. 89, pkt 16 i 17).
- 140 Z powyższego wynika, że ta część zarzutu, jak również cały pierwszy zarzut powinny zostać oddalone jako nieuzasadnione.

W przedmiocie drugiego zarzutu, opartego na naruszeniu art. 87 ust. 3 lit. c) WE oraz na niedostatecznym uzasadnieniu

Argumenty stron

- 141 Skarżąca przypomina, po pierwsze, że Komisja w trakcie badania proporcjonalności pomocy na podstawie art. 87 ust. 3 lit. c) WE powinna wziąć pod uwagę strukturę rynku (wyroki Sądu z dnia 6 października 1999 r. w sprawie T-123/97 Salomon przeciwko Komisji, Rec. str. II-2925, pkt 79 oraz z dnia 30 stycznia 2002 r. w sprawie T-35/99 Keller i Keller Meccanica przeciwko Komisji, Rec. str. II-261, pkt 88). W tym względzie opiera się ona na wytycznych dotyczących pomocy na rzecz wspomagania i restrukturyzacji przedsiębiorstw przeżywających trudności. Wytyczne te wskazują tytułem przykładu przypadek, w którym zniknięcie przedsiębiorstw może doprowadzić do powstania monopolu albo oligopolu. Skarżąca dodaje, że Komisja jest zobowiązana do sprawdzenia, czy przyznanie pomocy nie narusza innych przepisów prawa wspólnotowego, takich jak art. 82 WE oraz art. 2 rozporządzenia Rady (EWG) nr 4064/89 z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (Dz.U. 1990, L 257, str. 13) (wyroki Trybunału z dnia 19 września 2000 r. w sprawie C-156/98 Niemcy przeciwko Komisji, Rec. str. I-6857, pkt 78; z dnia 3 maja 2001 r. w sprawie C-204/97 Portugalia przeciwko Komisji, Rec. str. I-3175, pkt 41 i nast. oraz Sądu z dnia 31 stycznia 2001 r. w sprawie T-156/98 RJB Mining przeciwko Komisji, Rec. str. II-337, pkt 112 i nast.).
- 142 Skarżąca twierdzi, że w niniejszym przypadku Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie, nie biorąc pod uwagę — wśród wszystkich elementów rozpatrywanych w celu dokonania oceny proporcjonalności pomocy na podstawie art. 87 ust. 3 lit. c) WE — okoliczności, że w przypadku zniknięcia z rynku skarżącej grupa Schott Glas uzyskalaby lub umocniła pozycję dominującą w niektórych dziedzinach produkcji szkła.
- 143 Skarżąca zarzuca w szczególności Komisji, że ta zignorowała jej uwagi na temat struktury rynku oraz że nie sprawdziła, czy jej zniknięcie z rynku nie spowoduje

powstania wąskiego oligopolu, jak wykazała to, jej zdaniem, Republika Federalna Niemiec w swoim zawiadomieniu z dnia 20 listopada 2000 r. Wskazuje ona na znajdujące się w tym zawiadomieniu niektóre dane liczbowe dotyczące udziałów w rynku i podnosi, że ich zakwestionowanie przez interwenienta nie było niczym poparte pomimo faktu, że jest on najważniejszym przedsiębiorstwem w tej branży. Interwenient nie zakwestionował w szczególności istnienia rynku surowca do produkcji półwyrobów do szyb, na którym to rynku zajęłby pozycję niemal monopolistyczną, jeśli skarżąca zniknęłaby z rynku.

- 144 Zaskarżona decyzja jest wreszcie zdaniem skarżącej niedostatecznie uzasadniona, ponieważ nie wynika z niej, czy Komisja wzięła pod uwagę, przy ocenie obniżenia ceny z punktu widzenia art. 87 ust. 3 lit. c) WE, zmianę struktury rynku, która nastąpiłaby wskutek zniknięcia skarżącej wskutek utrzymania pełnej ceny kupna.
- 145 Skarżąca na drugim miejscu zarzuca, że Komisja oparła swoją ocenę na podstawie art. 87 ust. 3 lit. c) WE na niedokładnych ustaleniach faktycznych, czyli na planie restrukturyzacji, który został jej przekazany w dniu 1 grudnia 1998 r. Plan ten nie odpowiadał bowiem projektowi restrukturyzacji skarżącej w momencie przyjęcia zaskarżonej decyzji, dniu 12 czerwca 2001 r., który ma, zdaniem skarżącej, w niniejszej sprawie zasadnicze znaczenie (wyrok Sądu z dnia 5 czerwca 2001 r. w sprawie T-6/99 ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi przeciwko Komisji, Rec. str. II-1523, pkt 93). W tym względzie Komisja miała zapewnić władze niemieckie, że zostaną one poinformowane przed przyjęciem ostatecznej decyzji, a to w celu umożliwienia przekazania nowego planu restrukturyzacji, który władze niemieckie zaproponowały w swoim zawiadomieniu z dnia 27 lutego 2001 r. Skarżąca uważa, że w takich okolicznościach Komisja nie powinna się opierać w zaskarżonej decyzji na planie restrukturyzacji z 1998 r.
- 146 Zaskarżona decyzja jest wreszcie, jej zdaniem, niedostatecznie uzasadniona w zakresie, w jakim nie czyni jakiegokolwiek wzmianki o opinii Arnolda, sporządzonej na zlecenie landu Turyngii i załączonej do skierowanego do Komisji zawiadomienia Republiki Federalnej Niemiec z dnia 27 lutego 2001 r. Opinia ta jest bowiem

jedynym dokumentem w całych aktach postępowania administracyjnego, który zawierał systematyczną analizę sytuacji ekonomicznej skarżącej. Wskazuje ona, że skarżąca w 2000 r. zmierzała do uzdrowienia swojej sytuacji. W zaskarżonej decyzji (motywy 96 i 97) Komisja doszła zaś, zdaniem skarżącej, do wniosku — zupełnie odmiennego niż ta opinia — że plan restrukturyzacji nie pozwalał na przywrócenie rentowności skarżącej. Ponadto w międzyczasie opinia Pfizenmayera z dnia 10 grudnia 2001 r. wykazała bezpodstawność tej dokonanej przez Komisję oceny.

147 Komisja wspierana przez interwenienta odrzuca argumentację skarżącej.

Ocena Sądu

148 Należy przypomnieć, że Komisja dysponuje szeroką swobodą oceny w dziedzinie art. 87 ust. 3 WE (ww. wyroki Trybunału z dnia 21 marca 1990 r. w sprawie Belgia przeciwko Komisji, pkt 56 oraz z dnia 11 lipca 1996 r. w sprawie C-39/94 SFEI i in., Rec. str. I-3547, pkt 36). Kontrola wykonywana przez sędziego wspólnotowego powinna więc ograniczać się do sprawdzenia przestrzegania reguł proceduralnych oraz obowiązku uzasadnienia, a także sprawdzenia, czy został właściwie przedstawiony stan faktyczny, czy nie został popełniony oczywisty błąd w ocenie tego stanu faktycznego, jak również czy nie nastąpiło nadużycie władzy (wyrok Sądu z dnia 22 października 1996 r. w sprawie T-266/94 Skibsvæftsforeningen i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-1399, pkt 170). W szczególności sąd wspólnotowy nie może zastąpić oceny ekonomicznej Komisji swoją własną oceną (wyrok Sądu z dnia 12 grudnia 1996 r. w sprawie T-380/94 AIUFFASS i AKT przeciwko Komisji, Rec. str. II-2169, pkt 56 oraz ww. wyrok Sądu w sprawie HAMSA przeciwko Komisji, pkt 48).

149 Jednak, z jednej strony, Komisja jest związana wytycznymi oraz komunikatami, które wydaje ona w dziedzinie kontroli pomocy państwa w zakresie, w jakim nie odbiegają one od postanowień traktatowych oraz w jakim są akceptowane przez Państwa Członkowskie (ww. wyrok Trybunału w sprawie Deufil przeciwko Komisji, pkt 22,

wyroki Trybunału z dnia 24 marca 1993 r. w sprawie C-313/90 CIRFS i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-1125, pkt 36, z dnia 15 października 1996 r. w sprawie C-311/94 Ijssel-Vliet, Rec. str. I-5023, pkt 43 oraz z dnia 26 września 2002 r. w sprawie C-351/98 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. str. I-8031, pkt 53). Z drugiej strony, należy przypomnieć, że zgodnie z art. 253 WE ma ona obowiązek uzasadnienia swoich decyzji, w tym także tych, które stwierdzają niezgodność pomocy ze wspólnym rynkiem na podstawie art. 87 ust. 3 lit. c) WE.

- 150 Na pierwszym miejscu należy przeanalizować argument skarżącej, w ramach którego zarzuca ona Komisji oparcie zaskarżonej decyzji na planie restrukturyzacji z grudnia 1998 r., a nie na planie z 19 kwietnia 2001 r., jak również nieuwzględnienie opinii Arnolda z dnia 24 listopada 2000 r.
- 151 W kwestii planu restrukturyzacji, na którym Komisja oparła swoją decyzję, należy przypomnieć, że zgodnie z pkt 3.2.2 wspólnotowych wytycznych dotyczących pomocy państwa na rzecz wspomaganie i restrukturyzacji przedsiębiorstw przeżywających trudności, zwraca się szczególną uwagę, że pomoc na rzecz restrukturyzacji powinna być połączona z planem restrukturyzacji albo naprawy, który powinien zostać przedstawiony Komisji wraz ze wszystkimi koniecznymi szczegółami, oraz że taki plan powinien umożliwić przywrócenie konkurencyjności podmiotu w rozsądnym terminie.
- 152 W niniejszej sprawie, po pierwsze, obniżenie o 4 miliony DEM ceny ustalonej w ramach asset-deal 1 zostało przyznane skarżącej przez BvS przed zgłoszeniem Komisji dokonany w dniu 1 grudnia 1998 r. Jest pewne, że władze niemieckie w ramach zgłoszenia obniżenia ceny przekazały plan restrukturyzacji z grudnia 1998 r., który dotyczył lat 1998–2000. Pewne jest również, że plan restrukturyzacji z dnia 19 kwietnia 2001 r. nie został przekazany Komisji w trakcie postępowania administracyjnego.
- 153 Skarżąca podnosi w tym względzie, w odpowiedzi na pytanie Sądu, że początkowo plan ten nie został przekazany Komisji w celu uniknięcia równoczesnego przedłożenia różnych alternatywnych planów.

- 154 Po drugie, z zawiadomienia Republiki Federalnej Niemiec z dnia 27 lutego 2001 r. skierowanego do Komisji wynika, że istnieje konieczność modyfikacji planu restrukturyzacji z 1998 r., uzasadniona, z jednej strony, brakiem wkładu inwestora prywatnego oraz, z drugiej strony, wyjątkowo słabą koniunkturą gospodarczą w pierwszym półroczu 1999 r., która doprowadziła do pogorszenia się sytuacji finansowej skarżącej. Konieczność przyjęcia nowego planu restrukturyzacji w 2001 r. świadczy zatem o niepowodzeniu planu przyjętego w 1998 r. w zakresie, w jakim ten ostatni nie umożliwił przywrócenia w rozsądnym terminie rentowności i zdolności do prowadzenia działalności gospodarczej skarżącej.
- 155 Po trzecie, należy stwierdzić, że akta nie zawierają żadnego dowodu pozwalającego na stwierdzenie, iż Komisja rzeczywiście zobowiązała się do poinformowania władz niemieckich, jak utrzymuje skarżąca, o zbliżającym się momencie wydania zaskarżonej decyzji.
- 156 W tym względzie rozstrzygnięto już, że obowiązek uprzedzenia przez Komisję zainteresowanego Państwa Członkowskiego o zbliżającym się momencie wydania negatywnej decyzji może prowadzić do przewlekłości, która mogłaby uniemożliwić zamknięcie toczącego się postępowania administracyjnego (wyrok Sądu z dnia 21 stycznia 1999 r. w sprawach połączonych T-129/95, T-2/96 i T-97/96 Neue Maxhütte Stahlwerke i Lech-Stahlwerke przeciwko Komisji, Rec. str. II-17, pkt 231).
- 157 Ponadto w zawiadomieniu władz niemieckich z dnia 27 lutego 2001 r. wskazano jedynie, że „rząd federalny poinformuje w najbliższym czasie Komisję, w zakresie, w jakim uzna ona to za konieczne, o ostatecznych rezultatach podjęcia decyzji w przedmiocie modyfikacji planu restrukturyzacji”. Skarżąca nie może więc skutecznie utrzymywać, że rząd niemiecki zaproponował w powoływanym zawiadomieniu z dnia 27 lutego 2001 r. przekazanie nowego planu restrukturyzacji, gdyż taki plan w rzeczywistości w tym czasie jeszcze nie istniał.

158 Ponadto w ramach tego samego zawiadomienia władze niemieckie, obok wspomnienia o konieczności modyfikacji planu restrukturyzacji, wskazały, co następuje:

„Rząd federalny wychodzi z założenia, że Komisja, na podstawie typowo rynkowego zachowania BvS, może zamknąć postępowanie bez poddawania analizie zmian planu restrukturyzacji, którego szczegóły muszą jeszcze zostać ustalone”.

159 Po czwarte wreszcie, skarżąca, co również podnosi Komisja, nie uznała za słuszne przekazanie tego planu Komisji między dniem 19 kwietnia 2001 r., datą jego przyjęcia, a dniem 12 czerwca 2001 r., datą wydania zaskarżonej decyzji.

160 Z całości tych rozważań wynika, że skarżąca nie ma podstaw, by twierdzić, iż Republika Federalna Niemiec zwróciła się formalnie do Komisji o zgodę na przedstawienie zaktualizowanego planu restrukturyzacji. Nie można zatem stwierdzić, że Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie, opierając swoją decyzję na planie restrukturyzacji z grudnia 1998 r.

161 Natomiast w kwestii opinii Arnolda z dnia 24 listopada 2000 r., na jej wstępie wskazano, że land Turyngii zlecił jej sporządzenie w celu zbadania ryzyka związanego z przyznaniem dodatkowej pomocy.

162 Ponadto we wnioskach tej opinii zostało wskazane, co następuje:

„Wyniki spółki z lat 1997–2002 wskazują, że rozwój spółki zmierza we właściwym kierunku.

Z jednej strony, dzięki zwiększeniu obrotu, z drugiej — dzięki obniżeniu kosztów, wyniki ulegały ciągłej poprawie od 1997 r., z wyjątkiem roku 1999. W 2000 r., biorąc pod uwagę wyjątkowo wysokie przychody, będzie możliwe osiągnięcie równowagi. Próg rentowności zostanie osiągnięty w 2002 r., wraz z osiągnięciem planowanych obrotów w wysokości 40 milionów DEM.

Rozwój taki będzie miał miejsce przy założeniu, że żadne wyjątkowe czynniki, nieznane w chwili obecnej, nie zakłócą rozwoju.

Warunkiem zakładanego rozwoju jest jednak dokonanie koniecznych inwestycji, szacowanych zgodnie z prognozami na kwotę 11 500 000 DEM. W 2000 r. udało się przeprowadzić inwestycje jedynie w kwocie 1 000 000 DEM.

Stan płynności spółki jest bardzo niepokojący. Obok środków przeznaczonych na inwestycje restytucyjne i nowe w kwocie 11 500 000 DEM pozostają jeszcze do spłacenia stare kredyty w kwocie 20 538 000 DEM.

Według przeprowadzonych przez nas obliczeń ujemne saldo spółki w 2001 r. wyniesie 7 842 000 DEM, a w 2002 r. — 2 215 000 DEM.

Według naszych szacunków spółka nie będzie w stanie sfinansować swoją działalność z przyszłych środków własnych. W przypadku negatywnego rezultatu procedury zgłoszenia Unii Europejskiej należałoby wnieść dodatkowe środki na kwotę 6 000 000 DEM.

Spółka nie jest w stanie tego uczynić.

W naszej opinii w celu zapewnienia dalszego istnienia miejsca produkcji konieczne są dalsze subwencje i pomoce lub umorzenie starych, wymagających spłaty kredytów”.

- 163 Na podstawie powyższego z opinii Arnolda nie wynika, jakoby skarżąca mogła oczekiwać długookresowej rentowności.
- 164 Nadto w swoim wniosku o subwencję z dnia 5 lutego 2001 r., skierowanym do landu Turyngii — którego przedstawienia zażądał Sąd — skarżąca wskazała, że inwestycje przewidziane w opinii Arnolda są „sprzeczne z regulacjami dotyczącymi pomocy w aktualnym stanie przedsiębiorstwa” i że można zatem w tej części brać pod uwagę wyniki tej opinii.
- 165 Nie można zatem stwierdzić, jak utrzymuje w swoich pismach skarżąca, że dostosowanie planu restrukturyzacji z 1998 r. jest oparte na opinii Arnolda, skoro ona sama uważała, że należy odejść od wniosków przedstawionych w tej opinii.

- 166 W tym kontekście, a w szczególności z punktu widzenia wniosków opinii Arnolda oraz ich oceny dokonanej przez skarżącą Komisja była uprawniona do stwierdzenia, że nie należało odwoływać się do niej w zaskarżonej decyzji. Należy zatem oddalić argument skarżącej oparty na niedostatecznym uzasadnieniu zaskarżonej decyzji w tym względzie.
- 167 W kwestii powoływania się przez skarżącą na opinię Pfizenmayera z dnia 10 grudnia 2001 r. należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zgodność z prawem decyzji w dziedzinie pomocy powinna być oceniana z punktu widzenia informacji, którymi Komisja mogła dysponować w chwili jej wydania (ww. wyrok z dnia 10 lipca 1986 r. w sprawie Belgia przeciwko Komisji, pkt 16). Wystarczy zaś stwierdzić, że Komisja w trakcie postępowania administracyjnego nie dysponowała opinią Pfizenmayera, przedstawioną przez skarżącą w ramach postępowania o zastosowanie środka tymczasowego w celu oceny możliwości jej ekonomicznego przetrwania w przypadku odrzucenia niniejszej skargi, ponieważ została ona sporządzona dopiero po wydaniu zaskarżonej decyzji.
- 168 Wynika z tego zatem, iż skarżąca nie wykazała, że Komisja oparła swoją ocenę na podstawie art. 87 ust. 3 WE na niedokładnych ustaleniach lub że zaskarżona decyzja jest niedostatecznie uzasadniona w tym względzie.
- 169 Po drugie, należy sprawdzić, na podstawie wskazówek zawartych w wytycznych dotyczących pomocy na rzecz wspomagania i restrukturyzacji przedsiębiorstw przeżywających trudności, czy Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie, odmawiając stwierdzenia niezgodności obniżenia ceny ze wspólnym rynkiem na podstawie art. 87 ust. 3 lit. c) WE, nie biorąc pod uwagę możliwości powstania oligopolu, będącego następstwem zniknięcia z rynku skarżącej.
- 170 W tym względzie należy stwierdzić, że w punkcie 1.2 ww. wytycznych (zob. pkt 3 powyżej), zawartym we wstępie do tych wytycznych, zostało wymienionych tytułem

przykładu parę okoliczności, w których pomoc na rzecz wspomagania lub restrukturyzacji przedsiębiorstwa przeżywającego trudności może być uzasadniona, na zasadzie odstępstwa od reguły ustanowionej przez pkt 1.1 wytycznych, zgodnie z którą Państwa Członkowskie nie powinny przyznawać subwencji na rzecz przedsiębiorstw, które w nowej sytuacji rynkowej musiałyby zaprzestać działalności albo poddać się restrukturyzacji. Nie można jednak wyjść z założenia, że wystąpienie tylko jednej z wymienionych okoliczności wystarcza, aby wyłączyć tę regułę. Wystąpienie bowiem jednej z tych okoliczności usprawiedliwiłoby przyznanie pomocy państwa przeznaczonej na wspomaganie przedsiębiorstwa przeżywającego trudności oraz na wsparcie ich restrukturyzacji wyłącznie w przypadku spełnienia warunków ogólnych przyznania pomocy na rzecz wspomagania lub restrukturyzacji, określonych w tych wytycznych.

- 171 Skarżąca zaś nie wykazała, że Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie, stwierdzając, iż plan restrukturyzacji z 1998 r. nie był w stanie umożliwić jej, przeciwnie do wymogów stawianych przez powoływane wytyczne, przywrócenia rentowności i zdolności do prowadzenia działalności gospodarczej (zob. pkt 154 powyżej).
- 172 Ponadto i wbrew twierdzeniom skarżącej, ani z przepisów Traktatu, ani z powoływanych wytycznych nie wynika, że powinno się zezwolić na bezprawnie przyznaną pomoc na rzecz wspomagania i restrukturyzacji, jeżeli zniknięcie z rynku przedsiębiorstwa będącego beneficjentem spowodowałoby powstanie monopolu lub wąskiego oligopolu na określonym rynku.
- 173 Orzecznictwo powoływane przez skarżącą na poparcie swojej argumentacji także nie ma wpływu na wniosek wyciągnięty w poprzednim punkcie. Sąd w swoim ww. wyroku w sprawie Salomon przeciwko Komisji (pkt 79) ograniczył się bowiem do stwierdzenia, że Komisja w decyzji zaskarżonej w tamtej sprawie nie stwierdziła zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem tylko jedynie ze względu na oligopolistyczny charakter rynków właściwych, ponieważ na strukturę tego rynku zwróciła ona uwagę wyłącznie w celu poparcia swojego argumentu, według którego kwota pomocy nie była w stanie spowodować niedopuszczalnych zakłóceń w konkurencji, sprzecznych ze wspólnym interesem w rozumieniu art. 87 ust. 3 lit. c) WE. W przypadku ww. wyroku w sprawie Keller i Keller Meccanica przeciwko Komisji pkt 88, Sąd ograniczył się tam do stwierdzenia, że rynek właściwy, na którym prowadzą działalność skarżące, nie ma struktury oligopolistycznej.

- 174 Poza tym, w kwestii niedostatecznego uzasadnienia, zarzucanego w tym względzie przez skarżącą, należy stwierdzić, że Komisja w zaskarżonej decyzji stanęła na stanowisku, że obniżenie ceny ustalonej w ramach asset-deal 1 nie było objęte wyłączeniem przewidzianym w art. 87 ust. 3 lit. c) WE. Ponadto skarżąca nie podniosła w trakcie postępowania administracyjnego, na poparcie swojego dodatkowego wniosku o wyłączenie spornego środka na podstawie art. 87 ust. 3 lit. c) WE, argumentu dotyczącego konsekwencji jej ewentualnego zniknięcia z rynku dla struktury tego ostatniego.
- 175 Zważywszy zatem na wymogi związane z uzasadnieniem, przedstawione powyżej w pkt 59 i 60, należy uznać, że Komisja w okolicznościach niniejszej sprawy wcale nie miała obowiązku badania ryzyka stworzenia oligopolu na rynku właściwym, tak więc część zarzutu związana z niedostatecznym uzasadnieniem zaskarżonej decyzji powinna zostać oddalona.
- 176 Mając na względzie powyższe, należy oddalić niniejszy zarzut.

W przedmiocie trzeciego zarzutu, opartego na naruszeniu prawa do obrony oraz zasady dobrej administracji

Argumenty stron

- 177 Skarżąca podnosi, że w ramach formalnej procedury kontroli pomocy państwa ogólne zasady postępowania przyznają beneficjentowi pomocy prawa wykraczające poza prawo do przedstawienia uwag po wszczęciu postępowania, przewidziane dla zainteresowanych stron przez art. 88 ust. 2 WE. Przyznanie dalszych praw jest, jej zdaniem, zgodne z orzecznictwem powoływanym przez Komisję, zgodnie z którym beneficjent jest jedynie „stroną zainteresowaną” w rozumieniu powoływanego przepisu.

- 178 Sytuacja beneficjenta pomocy różni się od sytuacji zainteresowanych osób trzecich faktem, że chociaż nie jest on bezpośrednio stroną postępowania, ostateczna decyzja nakazująca zwrot otrzymanej pomocy może zagrażać jego dalszemu istnieniu. Taka okoliczność uzasadniała, zdaniem skarżącej, przyznanie dodatkowych praw.
- 179 Dokładniej, prawo do rzetelnego procesu sądowego (wyrok Sądu z dnia 20 lutego 2001 r. w sprawie T-112/98 Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji, Rec. str. II-729, pkt 77), jak również prawo do obrony nakładają, zdaniem skarżącej, na Komisję obowiązek zapewnienia beneficjentowi pomocy możliwości skutecznego ustosunkowania się do okoliczności faktycznych i prawnych wynikłych w toku formalnej procedury dochodzenia, na których Komisja zamierza oprzeć swoją decyzję. Ta gwarancja wynika z orzecznictwa poświęconego ochronie prawa do obrony każdej osoby, wobec której może zostać wydany akt krzywdzący (wyrok Sądu z dnia 10 maja 2001 r. w sprawach połączonych T-186/97, T-187/97, od T-190/97 do T-192/97, T-210/97, T-211/97, od T-216/97 do T-218/97, T-279/97, T-280/97, T-293/97 oraz T-147/99 Kaufring i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-1337, pkt 153). Z prawa do bycia wysłuchanym oraz z zasady dobrej administracji wynika prawo do wglądu do akt sprawy (wyrok Sądu z dnia 19 lutego 1998 r. w sprawie T-42/96 Eyckeler & Malt przeciwko Komisji, Rec. str. II-401, pkt 75 i nast.). Wreszcie ograniczenie praw beneficjenta pomocy jedynie do prawa do przedstawienia swoich uwag na podstawie art. 88 ust. 2 WE narusza, zdaniem skarżącej, także przepisy obowiązujące w ramach postępowania w sprawie wykonania art. 81 WE i 82 WE oraz postępowania w sprawie kontroli koncentracji, dotyczące wysłuchania zainteresowanych przedsiębiorstw.
- 180 Ponadto poszanowanie zasady dobrej administracji wymaga przeprowadzenia starannego i bezstronnego badania (ww. wyrok Trybunału w sprawie Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, pkt 62 oraz wyrok Sądu z dnia 30 stycznia 2002 r. w sprawie T-54/99 max.mobil przeciwko Komisji, Rec. str. II-313, pkt 48). Komisja zatem miała, zdaniem skarżącej, obowiązek zbadania z własnej inicjatywy wszystkich wymaganych stanowisk, w szczególności zasięgając informacji od beneficjentów pomocy, w celu podjęcia decyzji przy pełnej wiedzy na temat stanu faktycznego w chwili jej wydania (ww. wyrok w sprawie ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi przeciwko Komisji, pkt 93, 126, 128 i 130).

- 181 Mając na względzie szerokie uznanie, którego Komisja domaga się przy kontroli pomocy państwa, szczególnie przy stosowaniu art. 87 ust. 3 WE, tym bardziej należy zagwarantować prawo beneficjenta pomocy do bycia wysłuchanym (wyrok Trybunału z dnia 21 listopada 1991 r. w sprawie C-269/90 Technische Universität München, Rec. str. I-5469, pkt 13 i nast. i wyrok Sądu z dnia 2 lipca 1992 r. w sprawie T-61/89 Dansk Pelsdyravlereforening przeciwko Komisji, Rec. str. II-1931, pkt 129 oraz ww. wyrok Sądu w sprawie Kaufring i in. przeciwko Komisji, pkt 152). Jeżeli to prawo ograniczałoby się w trakcie postępowania administracyjnego do prawa do przedstawienia uwag na podstawie art. 88 ust. 2 WE, to beneficjentowi pomocy, w pełni uprawnionemu do zajęcia stanowiska przed Sądem, zostałyby zagwarantowana jedynie częściowa ochrona prawna.
- 182 W niniejszej sprawie Komisja naruszyła, zdaniem skarżącej, przysługujące jej prawa proceduralne w trzech aspektach. Po pierwsze, nie uwzględniła ona wniosku skarżącej, który przedstawiła ona na podstawie art. 88 ust. 2 WE w swoich uwagach z dnia 28 sierpnia 2000 r., o wgląd do jawnej części akt Komisji oraz przedstawienia swego wobec nich stanowiska.
- 183 Po drugie, Komisja nie przyjęła, zdaniem skarżącej, propozycji rządu niemieckiego — zamieszczonej w jego zawiadomieniu z dnia 27 lutego 2001 r. — przesłania jej najnowszego planu restrukturyzacji skarżącej w celu zbadania spornego środka na podstawie art. 87 ust. 3 lit. c) WE w przypadku, w którym Komisja stwierdziłaby, że, wbrew twierdzeniom tego rządu, środek ten stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE. W szczególności Komisja nie dotrzymała swojego zobowiązania wobec rządu niemieckiego, zgodnie z którym miała ona go poinformować przed wydaniem swojej decyzji, w celu umożliwienia mu niezwłocznego przesłania nowego planu restrukturyzacji.
- 184 Ponadto wymóg poszanowania prawa do obrony skarżącej był tym istotniejszy, że Komisja zamierza odrzucić stanowisko zainteresowanego Państwa Członkowskiego,

iż pomoc państwa nie została udzielona (ww. wyrok w sprawie Kaufring i in. przeciwko Komisji, pkt 152 in fine). W szczególności, w przeciwieństwie do twierdzeń interwenienta, stanowisko tego Państwa Członkowskiego nie ma pierwszeństwa przed stanowiskiem beneficjenta pomocy, zatem byłoby na miejscu wysłuchanie tego ostatniego.

- 185 W tych okolicznościach skarżąca zarzuca Komisji, z jednej strony, że nie poddała poważnemu badaniu jej argumentu dotyczącego przysługującego jej prawa do dostosowania asset-deal 1. Z drugiej strony, Komisja była, zdaniem skarżącej, zobowiązana do poinformowania jej o zamiarze uznania obniżenia ceny za pomoc państwa. Ponadto z jej obowiązku przeprowadzenia starannej i bezstronnej kontroli wynikała konieczność zwrócenia się bezpośrednio do skarżącej o przedłożenie jej nowego planu restrukturyzacji — a w przypadku braku jego istnienia — zarysu planu oraz terminu, w którym byłby dostępny.
- 186 Republika Federalna Niemiec w swoim zawiadomieniu z dnia 27 lutego 2001 r. wskazała bowiem, że przekazana Komisji opinia Arnolda z dnia 24 listopada 2000 r. stanowi podstawę dostosowania planu restrukturyzacji. Takie dostosowanie było konieczne wobec braku inwestora prywatnego oraz niewystarczającej płynności, związanej z recesją w latach 1998–1999. Według opinii Arnolda skarżąca powinna zaś osiągnąć próg rentowności na początku 2002 r. Komisja, poinformowana w ten sposób o poprawie sytuacji finansowej skarżącej na początku 2001 r. w porównaniu z jej sytuacją w 1998 r., nie mogła, według skarżącej, oprzeć się na planie restrukturyzacji z 1998 r., jak uczyniła w zaskarżonej decyzji (motywy 34 i 108).
- 187 Po trzecie, zdaniem skarżącej, Komisja przed zamknięciem postępowania administracyjnego nie poinformowała ani rządu niemieckiego, ani skarżącej o pytaniach, z którymi zwróciła się ona do grupy Schott Glas w nawiązaniu do jej uwag z dnia 28 września 2000 r., oraz o jej uwagach uzupełniających z dnia 23 stycznia 2001 r., w celu umożliwienia im zajęcia przez nich stanowiska. W ten sposób, poprzez jednostronne zasięgnięcie informacji u głównego konkurenta skarżącej — i to w kwestiach, według jej opinii, istotnych, o czym świadczy sam fakt zwrócenia się przez nią z tymi pytaniami [zob. opinia sędziego Vesterdorfa występującego

w funkcji rzecznika generalnego w sprawie T-1/89 Rhône Poulenc przeciwko Komisji (wyrok Sądu z dnia 24 października 1991 r., Rec. str. II-867), str. II-869] — Komisja naruszyła swój obowiązek bezstronności w stosunku do wszystkich zainteresowanych, jak również zasadę ich niedyskryminacji, zasadę dobrej administracji oraz prawo skarżącej do sprawiedliwego postępowania. Ponadto znacznie ograniczyła ona praktyczną skuteczność prawa skarżącej do bycia wysłuchaną (ww. postanowienie z dnia 4 kwietnia 2002 r. w sprawie Technische Glaswerke Ilmenau przeciwko Komisji, pkt 85).

188 Ponadto Komisja, postępując w ten sposób, naruszyła, zdaniem skarżącej, także prawo do obrony rządu niemieckiego. Wbrew temu, co twierdzi interwenient, skarżąca mogła bowiem podnieść to naruszenie jako dowód nieuwzględnienia jej własnych praw. Zainteresowane Państwo Członkowskie występuje bowiem jako „rzecznik” beneficjenta pomocy w zakresie, w jakim Komisja uznała tego ostatniego jedynie za źródło informacji. Beneficjent nie może zaś zmusić Państwa Członkowskiego do wystąpienia ze skargą.

189 Te naruszenia uzasadniają, zdaniem skarżącej, stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji, ponieważ w przypadku ich braku formalna procedura dochodzenia doprowadziłaby do odmiennego rezultatu (wyrok Trybunału z dnia 5 października 2000 r. w sprawie C-288/96 Niemcy przeciwko Komisji, Rec. str. I-8237, pkt 101). W szczególności przedstawienie przez rząd niemiecki i skarżącą uwag odnośnie do uwag uzupełniających grupy Schott Glas mogło wpłynąć na rozstrzygnięcie zaskarżonej decyzji. W tej decyzji bowiem (motywy 35 i 36) Komisja dokonała analizy rynku, opierając się między innymi na ww. uwagach uzupełniających, odrzucając stanowisko przedstawione przez rząd niemiecki w zawiadomieniu z dnia 20 listopada 2000 r., że zniknięcie skarżącej doprowadzi do powstania oligopolu. Ponadto Komisja w oparciu o te uwagi uzupełniające, stwierdzające zwłaszcza istnienie nadwyżek rynkowych oraz rzekomo agresywną politykę cenową skarżącej, doszła do wniosku (motywy 102 i 103 zaskarżonej decyzji), że badany środek ma charakter nieproporcjonalny.

190 Komisja, jak również interwenient, podważają argumentację skarżącej.

Ocena Sądu

- 191 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem należy przypomnieć, że procedura kontroli pomocy państwa jest, uwzględniając jej generalną systematykę, procedurą wszczywaną w stosunku do Państwa Członkowskiego odpowiedzialnego — uwzględniając jego zobowiązania wspólnotowe — za przyznanie pomocy (ww. wyroki z dnia 10 lipca 1986 r. w sprawie Belgia przeciwko Komisji, pkt 29 oraz w sprawie Falck i Acciaierie di Bolzano przeciwko Komisji, pkt 81).
- 192 W ramach tej procedury strony zainteresowane inne niż Państwo Członkowskie odpowiedzialne za przyznanie pomocy, nie mogą rościć sobie prawa do postępowania o charakterze kontrydiktoryjnym takiego jak postępowanie wszczęte pomiędzy Komisją a danym Państwem Członkowskim (ww. wyroki w sprawie Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, pkt 59 oraz w sprawie Falck i Acciaierie di Bolzano przeciwko Komisji, pkt 82). Stąd też pełnią one zasadniczo rolę źródła informacji dla Komisji (ww. wyrok Sądu w sprawie Skibsværftsforeningen i in. przeciwko Komisji, pkt 256 oraz wyrok Sądu z dnia 25 czerwca 1998 r. w sprawach połączonych T-371/94 i T-394/94 British Airways i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-2405, pkt 59).
- 193 W tym zakresie żaden przepis postępowania w sprawie kontroli pomocy państwa nie przyznaje beneficjentowi pomocy szczególnej roli pośród zainteresowanych stron. Postępowanie w sprawie kontroli pomocy państwa nie jest też postępowaniem wszczętym „przeciwko” beneficjentowi pomocy, dającym mu możliwość dochodzenia tak szerokich praw, jak prawo do obrony (ww. wyrok w sprawie Falck i Acciaierie di Bolzano, pkt 83).

- 194 W tym kontekście należy stwierdzić, że podniesione przez skarżącą ogólne zasady prawa, jak prawo do rzetelnego procesu, prawo do bycia wysłuchanym, zasada dobrej administracji oraz zasada niedyskryminacji, nie mogą pozwolić sędziemu wspólnotowemu na rozszerzenie praw proceduralnych przyznanych zainteresowanym stronom, w ramach postępowania w sprawie kontroli pomocy państwa, przez Traktat oraz prawo wtórne. Podobnie niezasadne jest powoływanie się na orzecznictwo, w szczególności dotyczące stosowania art. 81 WE i 82 WE oraz kontroli koncentracji przedsiębiorstw, ponieważ dotyczy ono postępowań wszczętych przeciwko przedsiębiorstwom, korzystającym z tego względu ze szczególnych praw proceduralnych, a nie przeciwko Państwu Członkowskiemu.
- 195 Mając na uwadze powyższe rozważania, należy odrzucić twierdzenie skarżącej, według którego sytuacja beneficjenta pomocy jest inna niż sytuacja zainteresowanych osób trzecich.
- 196 W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że skarżąca została wezwana do złożenia swoich uwag zgodnie z art. 88 ust. 2 WE i art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 oraz że skorzystała z tej możliwości, przedstawiając w dniu 28 sierpnia 2000 r. swoje uwagi Komisji. Ponadto, jak zresztą wynika z ósmego motywu rozporządzenia nr 659/1999, prawa zainteresowanych stron mogą być w najlepszy sposób chronione w ramach formalnej procedury dochodzenia, przewidzianej w art. 88 ust. 2 WE.
- 197 Ponieważ strony zainteresowane inne niż Państwo Członkowskie nie mogą rościć sobie prawa do przeprowadzenia przez Komisję postępowania mającego charakter kontradiktoryjny, nie można uznać, że skarżąca powinna mieć dostęp do jawnej części akt postępowania administracyjnego lub też że Komisja powinna była koniecznie przekazać jej uwagi lub odpowiedzi Schott Glas na pytania Komisji.

- 198 Ponadto zostało już w tym względzie rozstrzygnięte, że z żadnego przepisu regulującego zagadnienie pomocy państwa ani z orzecznictwa nie wynika, iż Komisja jest zobowiązana do wysłuchania beneficjenta zasobów państwowych w przedmiocie dokonanej przez nią oceny prawnej badanego środka lub też do powiadomienia zainteresowanego Państwa Członkowskiego — a tym bardziej beneficjenta pomocy — o stanowisku zajęтым przez nią przed wydaniem decyzji, jeśli strony zainteresowane oraz Państwo Członkowskie mieli możliwość przedstawienia swoich uwag (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Neue Maxhütte Stahlwerke i Lech-Stahlwerke przeciwko Komisji, pkt 230 i 231).
- 199 Jeśli chodzi o argument podniesiony przez skarżącą w trakcie postępowania administracyjnego, dotyczący jej prawa do dostosowania asset-deal 1 z powodu niedotrzymania promesy pomocy inwestycyjnej ze strony landu Turyngii, wystarczy przypomnieć, że Komisja go odrzuciła i że jej uzasadnienie w tym względzie jest wystarczające (zob. pkt 67 i 77 powyżej). Skarżąca nie ma zatem prawa twierdzić, że Komisja zaniedbała starannego zbadania jej argumentacji w tej kwestii.
- 200 Wreszcie w kwestii naruszenia prawa do obrony Republiki Federalnej Niemiec skarżąca zarzuca Komisji, że nie „pozwoliła” ona temu państwu na przekazanie sobie planu restrukturyzacji z dnia 19 kwietnia 2001 r. Zarzuca ona również Komisji, że ta ostatnia nie przekazała Republice Federalnej Niemiec odpowiedzi Schott Glas z dnia 23 stycznia 2001 r. na pytania, które zadała ona w następstwie przedstawienia jej uwag dnia 28 września 2000 r. w przedmiocie wszczęcia formalnej procedury dochodzenia.
- 201 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zasada poszanowania praw do obrony wymaga, żeby Państwu Członkowskiemu, którego dotyczy postępowanie, umożliwiono rzeczywiste zajęcie stanowiska wobec uwag przedstawionych przez zainteresowane osoby trzecie na podstawie art. 88 ust. 2 WE, na których Komisja zamierza oprzeć swoją decyzję, oraz żeby Komisja nie mogła uwzględnić takich uwag w swojej decyzji przeciwko temu państwu w zakresie, w jakim nie miało ono możliwości ustosunkowania się do nich. Jednak takie naruszenie prawa do obrony prowadzi do stwierdzenia nieważności decyzji tylko wówczas, kiedy przy jego braku postępowanie mogłoby doprowadzić do odmien-

nego rezultatu (wyroki Trybunału z dnia 11 listopada 1987 r. w sprawie 259/85 Francja przeciwko Komisji, Rec. str. 4393, pkt 12 i 13; z dnia 14 lutego 1990 r. w sprawie C-301/87 Francja przeciwko Komisji, Rec. str. I-307, pkt 29–31 oraz ww. wyroki z dnia 21 marca 1990 r. w sprawie Belgia przeciwko Komisji, pkt 46–48 oraz z dnia 5 października 2000 r. w sprawie Niemcy przeciwko Komisji, pkt 100–101).

202 W niniejszej sprawie, zgodnie z wymogami art. 88 ust. 2 WE oraz art. 6 ust. 2 rozporządzenia nr 659/1999, Republice Federalnej Niemiec umożliwiono przedstawienie jej uwag w odniesieniu do decyzji o wszczęciu postępowania, a uwagi przedstawione w tym kontekście przez zainteresowane strony, czyli przez skarżącą oraz Schott Glas, zostały jej podane do wiadomości. Nie ulega natomiast wątpliwości, że Komisja nie przekazała Republice Federalnej Niemiec odpowiedzi Schott Glas z dnia 23 stycznia 2001 r. na pytania zadane w następstwie przedstawienia jej wstępnych uwag Schott Glas w przedmiocie decyzji o wszczęciu postępowania.

203 Takie naruszenie praw do obrony nie ma jednak takiego znaczenia, aby mogło ono spowodować samo w sobie stwierdzenie nieważności zaskarżonego aktu. To naruszenie stanowi bowiem uchybienie formalne, które wymaga od zainteresowanego Państwa Członkowskiego powołania się na szczególne negatywne skutki uchybienia dla jego praw podmiotowych oraz dokonania oceny wpływu naruszenia na treść spornego aktu. W niniejszej sprawie nie miało to jednak miejsca.

204 W tych okolicznościach argument skarżącej opierający się na naruszeniu praw do obrony Republiki Federalnej Niemiec nie jest celny.

205 W każdym razie, w kwestii przedstawienia tego planu restrukturyzacji, zostało już wcześniej stwierdzone, że władze niemieckie formalnie nie złożyły Komisji propozycji przedłożenia jej planu z dnia 19 kwietnia 2001 r. oraz że poza tym stały na stanowisku, iż Komisja może dokonać rozstrzygnięcia w oparciu

o informacje, którymi już dysponuje (zob. pkt 160 powyżej). Komisja zatem nie popełniła oczywistego błędu w ocenie, nie zwracając się o przedstawienie tego planu ani do Republiki Federalnej Niemiec, ani tym bardziej do skarżącej.

- 206 Jeśli chodzi o fakt, że Komisja, jak zresztą sama przyznaje, nie przekazała władzom niemieckim odpowiedzi Schott Glas z dnia 23 stycznia 2001 r. na swoje pytania, Sąd podkreśla, że sama ta okoliczność nie wystarcza do stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji.
- 207 Należy bowiem stwierdzić, że, z jednej strony, Komisja w zaskarżonej decyzji nie uznała, wbrew temu, co twierdzi Schott Glas w tych odpowiedziach, iż na niektórych rynkach, na których skarżąca prowadzi działalność, występują nadwyżki strukturalne (motyw 101).
- 208 Z drugiej strony, jeśli chodzi o twierdzenia Schott Glas odnośnie do prowadzonej przez skarżącą agresywnej polityki cenowej, Komisja, tytułem badania warunku proporcjonalności spornej pomocy, podniosła w zaskarżonej decyzji, co następuje (motyw 103):

„Podmiot konkurujący [ze skarżącą] podniósł w swoich uwagach przedstawionych w przedmiocie wszczęcia postępowania, że [skarżącą] systematycznie sprzedaje swoje produkty poniżej cen rynkowych, a nawet poniżej kosztów produkcji oraz że [skarżącą] korzystała z ciągłego pokrycia strat. Ponieważ nie został przedstawiony żaden realistyczny plan restrukturyzacji, Komisja nie może wykluczyć, że przedsiębiorstwo przeznaczało otrzymane środki na działalność powodującą zakłócenia na rynku, która nie była związana z procesem restrukturyzacji”.

- 209 Nawet gdyby Komisja, wbrew temu, co wynika z tego punktu, oparła swoje rozumowanie nie tylko na uwagach Schott Glas, lecz również na jego odpowiedziach na pytania Komisji z dnia 23 stycznia 2001 r., aby stwierdzić, że warunek proporcjonalności pomocy nie został spełniony, okoliczność ta nie może prowadzić do stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji. Komisja zatem słusznie, jak już zostało wcześniej stwierdzone, uznała, że nie można było się spodziewać przywrócenia rentowności skarżącej bez odpowiedniego planu restrukturyzacji. To stwierdzenie samo w sobie może uzasadniać ocenę niezgodności spornej pomocy.
- 210 Wynika z tego zatem, że nawet gdyby Republika Federalna Niemiec dysponowała odpowiedzią Schott Glass z dnia 23 stycznia 2001 r., zaskarżona decyzja nie mogłaby mieć innej treści.
- 211 Mając na względzie powyższe, należy oddalić niniejszy zarzut.

W przedmiocie czwartego zarzutu, opartego na niedostatecznym uzasadnieniu

Argumenty stron

- 212 Poza niedostatecznym uzasadnieniem, podnoszonym przez skarżącą w związku z innymi zarzutami, skarżąca zarzuca Komisji niedostateczne uzasadnienie zaskarżonej decyzji w części dotyczącej, z jednej strony, wpływu na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE oraz, z drugiej strony, zmiany warunków wymiany handlowej w sposób sprzeczny ze wspólnym interesem w rozumieniu art. 87 ust. 3 lit. c) WE. Komisja ograniczyła się, jej zdaniem, do stwierdzenia obecności podmiotów konkurujących oraz istnienia wymiany handlowej na rynku właściwym (motyw 51). Komisja powinna była

przynajmniej ogólnie zdefiniować ten rynek, określić główne podmioty konkurujące ze skarżącą w innych Państwach Członkowskich, jak również scharakteryzować podstawowe kierunki wymiany handlowej we Wspólnocie oraz wyjaśnić następstwa zniknięcia z rynku skarżącej, w sytuacji gdy grupa Schott Glas jest w niektórych dziedzinach jej jedynym konkurentem (ww. wyrok British Airways i in. przeciwko Komisji, pkt 273).

- 213 Uzasadnienie zaskarżonej decyzji nie uwzględnia ponadto kontekstu spornego środka (wyrok Trybunału z dnia 15 maja 1997 r. w sprawie C-335/95 P TWD przeciwko Komisji, Rec. str. I-2549, pkt 26). Komisja, stosując kryterium inwestora prywatnego, powinna zbadać przedmiotowy środek w kontekście wcześniej udzielonej pomocy, poddanej oddzielnej procedurze dochodzenia (motywy 37, 42, 63, 65, 85 i 110).
- 214 Komisja i interwenient odrzucają argumenty podniesione przez skarżącą w ramach tego zarzutu.

Ocena Sądu

- 215 Należy przypomnieć, że choć nie ulega wątpliwości, iż Komisja w uzasadnieniu swojej decyzji ma obowiązek przedstawienia przynajmniej okoliczności, w których pomoc została przyznana, jeżeli pozwalają one wykazać, że pomoc ta może wyrzucić negatywny wpływ na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi, nie ma jednak obowiązku przedstawienia rzeczywistych skutków pomocy już przyznanej. Jeśliby tak było, wymóg ten prowadziłby do uprzywilejowania Państw Członkowskich udzielających bezprawnej pomocy w stosunku do państw, które zgłaszają pomoc w fazie projektu (zob. podobnie ww. wyrok z dnia 19 września 2002 r. w sprawie C-113/00 Hiszpania przeciwko Komisji, pkt 54 oraz powoływane orzecznictwo).

- 216 Z orzecznictwa tego nie wynika, aby Komisja w niniejszej sprawie nie dopełniła ciężącego na niej obowiązku uzasadnienia zaskarżonej decyzji w dostateczny sposób.
- 217 Komisja zdefiniowała w motywach 35 i 36 zaskarżonej decyzji rozpatrywany rynek właściwy, czyli rynek szkła specjalistycznego oraz stwierdziła, że skarżąca stanowiła jedno z dziesięciu przedsiębiorstw wspólnotowych prowadzących działalność na tym rynku. Ponadto motyw 51 zaskarżonej decyzji przedstawia w odpowiedni i wystarczający sposób okoliczności faktyczne oraz rozważania prawne brane pod uwagę przy ocenie warunku naruszenia wymiany handlowej pomiędzy Państwami Członkowskimi, polegające na tym, że na rynku właściwym obecne były mające swoją siedzibę we Wspólnocie podmioty konkurujące ze skarżącą, że na tym rynku istniała wymiana handlowa oraz że ci konkurenci nie korzystali z korzyści finansowej, z której korzystała skarżąca.
- 218 Z powyższego wynika, że ten zarzut należy również oddalić.

W przedmiocie piątego argumentu, opartego na naruszeniu art. 20 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia nr 659/1999

- 219 Skarżąca twierdzi, że Komisja naruszyła istotny przepis proceduralny ze względu na to, iż nie przekazała jej z urzędu kopii zaskarżonej decyzji zgodnie z art. 20 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia nr 659/1999. Celem tego przepisu jest zapewnienie beneficjentu pomocy — którego decyzja dotyczy w zdecydowanie większym stopniu niż pozostałych zainteresowanych stron — że posiada dokładnie ten sam tekst, który został przyjęty przez Kolegium Komisarzy. Zasada pewności prawa nakłada na Komisję obowiązek zastosowania się do tego przepisu w terminie 2 miesięcy od daty wydania decyzji.

- 220 Sąd uznaje w tym względzie, że Komisja słusznie podniosła, iż art. 20 ust. 1 zdanie drugie powołanego rozporządzenia nakłada na nią obowiązek przekazania decyzji zamykającej procedurę dochodzenia dopiero po jej wydaniu oraz powiadomieniu zainteresowanego Państwa Członkowskiego. Ponieważ zaś zgodność z prawem aktu prawnego należy oceniać z punktu widzenia okoliczności faktycznych i prawnych występujących w momencie jego wydania, naruszenie wyżej wspomnianego przepisu nie może prowadzić do stwierdzenia niezgodności z prawem decyzji, a zatem — do stwierdzenia jej nieważności.
- 221 Należy zatem oddalić piąty zarzut, a zatem — całość niniejszej skargi.

W przedmiocie kosztów

- 222 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ skarżąca przegrała sprawę, należy — zgodnie z żądaniem Komisji — obciążyć ją jej własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez Komisję, w tym kosztami związanymi z postępowaniem w przedmiocie zastosowania środka tymczasowego.
- 223 Skarżąca ponosi również, zgodnie z żądaniem interwenienta, jego koszty postępowania.

Z powyższych względów

SĄD (piąta izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

- 1) **Skarga zostaje oddalona.**
- 2) **Skarżąca ponosi zarówno koszty własne, jak i koszty poniesione przez Komisję i interwenienta w postępowaniu głównym oraz postępowaniu w przedmiocie środka tymczasowego.**

García-Valdecasas

Lindh

Cooke

Legal

Martins Ribeiro

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 8 lipca 2004 r.

Sekretarz

Prezes

H. Jung

R. García-Valdecasas